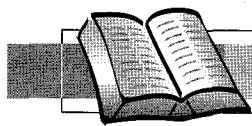

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De onmisbare Geest

“Verwerp mij niet van Uw aangezicht en neem Uw Heiligen Geest niet van mij.”

Psalm 51:13

Psalm 51 is een offer, een offer dat niet met de handen de Heere gebracht wordt, maar met het hart.

Geen offer van slachtvee, maar van varren der lippen. En daarin wordt vervuld wat de profeet Hoséa getuigt: ‘Neem weg alle ongerechtigheid, en geef het goede, zo zullen wij betalen de varren onzer lippen’.

Dat offer komt op uit een ware gestalte van het hart. Daarvan zegt David in deze Psalm: ‘De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God! niet verachten’.

In deze psalm roept David als een ontdekt zondaar en schuldenaar tot God om genade. De profeet Nathan was tot hem gekomen, nadat hij tot Bathséba was ingegaan. Hier ligt een gevallen mens voor God, in de verlorenheid van zijn bestaan en in de nacht van zijn zielenleven. Hoor hem roepen in de nood van zijn leven: ‘Mijn zonde is steeds voor mij, ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn; was mij en ik zal witter zijn dan sneeuw. Schep mij een rein hart, o God, en vernieuw in het binnenste van mij een vasten geest. Verwerp mij niet van Uw aangezicht, en neem Uw Heiligen Geest niet van mij’.

Heb je zo wel eens naast David mogen liggen? Zijn het vreemde klanken? Bedenk dat daar iets van gekend moet worden hoor!

Zullen we weten wat genade betekent, dan moeten we een keer zondaar

geweest zijn. Zullen we weten wie Christus Jezus als Borg en Middelaar is, dan moeten we een keer schuldenaar geweest zijn.

Wie deze dingen de verkorenen Gods leert, is de Heilige Geest, de Geest der ontdekking en vertroosting. Want het is de Geest die levend maakt; het vlees is niet nut. En nu smeekt David de Heere om toch vooral niet de Heilige Geest van hem weg te nemen. Want neemt de Heere de Heilige Geest weg, dan blijft er niets over in David waarmee hij voor God kan bestaan. Dan is hij bij vernieuwing een prooi van de satan in zonden en misdaden. Want Gods Kerk op aarde leeft door de Heilige Geest en daarin zijn ze onderscheiden van de wereld. En van die Geest zijn we afhankelijk, want leeft die Geest niet in hen, dan zijn ze vlees; verkocht onder de zonden. O, hoe onmisbaar, geliefde lezer, is die ontdekkende Geest, die Geest die in alle waarheid leidt. Die de waarheid ontdekt van Gods rechtvaardigheid en heiligheid, maar daar tegenover ook mijn verdorvenheid. Die Geest brengt tot de geestelijke betekenis van Gods wet en voert daardoor tot de kennis van mijn ellende.

Maar die Geest doet meer, Die voert vanuit de doorleefde ellendekennis, van onder Gods recht in de droefheid naar God tot Christus.

O, dierbaar werk van de Heilige Geest als Hij in de weg der genade de Schriften gaat openen en de weg der

zaligheid in Christus komt aan te wijzen. Ja, Christus door het geloof gaat inlijven als de oorzaak der verzoening en de bron van het leven. Door de Heilige Geest wordt Christus zo voor de gegevenen van de Vader tot een enige troost beide in leven en sterven. En dan wordt het waar: ‘Ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij’. Maar nu is het een kenmerk van genadeleven dat er ook een strijd gevonden wordt in het hart van een kind van God. En dat is nu een voortdurende strijd tussen vlees en Geest.

Maar nu is dit de troost voor Gods volk, dat de Geest altijd overwint en altijd het laatste woord heeft. En al lijdt het vlees vele malen de nederlaag, de Geest nooit.

Die Geest Gods zal in de weg der heiligmaking steeds meer overwinnen en het vlees er onderbrengen. Zeker, het gaat door diepten, door onmogelijkheden, door het verspelen van eigen kunnen en krachten. Maar het is de Geest die het Gods Kerk leert: ‘Mijn genade is u genoeg en Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht’.

Zo blijft een kind des Heeren afhankelijk van Gods Geest. Zou de Heere de Heilige Geest wegnemen, dan zouden ze in de eeuwige dood verzinken. Want

Inhoud

Meditatie:	
De onmisbare Geest	1
Bijbelstudies:	
Abram op doorreis (4)	2
Mededeling Curatorium	3
Eerst de Jood (2)	4
Gods Woord over de ergnissen (8)	5
Samengevoegd	6
Uit vroegere jaren	8
Boekennieuws	8
Kerknieuws	9
Berichten	12
Preekbeurten	13

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:
ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Klooslaan 9, 2985 CK Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

*****
Administratie en betalingen van
abonnements, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnements,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

*****
Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@klikSAFE.nl

*****
Advertenties € 0,50,- per mm.
Familieberichten
€ 0,40,- per mm.
Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

*****
Correspondentie-adres
Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

*****
Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:
voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober
d.m.v. een acceptgiro)

voor het buitenland:
Luchtpost:
Amerika \$ 56,-, Canada \$ 68,-,
Zeepost:
Amerika \$ 49,-, Canada \$ 59,-.

*****
De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

die Geest is hun leven, ja het van Christus geschonken onderpand tot hun zaligheid. Zeker, die Heilige Geest kan tijdelijk wijken, vanwege zonden, ongehoorzaamheid en dwaasheden waarmee ze de Heilige Geest bedroeven. Dat heeft David smartelijk moeten ondervinden, maar juist in het gemis, in het levende gemis, wat door de Heilige Geest wordt gewerkt, gaat hij weer smeken om die Geest. 'Och, schonkt Gij mij de hulp van Uwen Geest. Mocht Die mij op mijn paan ten leidsmans strekken'.

Is die Geest van Pinksteren al in ons uitgestort, jong en oud? Want van nature zijn we enkel vlees en bedenken we dat des vleses is.

Daar kunnen we niet mee voor God bestaan en de hemel niet mee ingaan. Noodzakelijk is het dat we tot een nieuw leven, een geestelijk leven, door de Geest wedergeboren worden. O, dat

het ons zou aangrijpen wat David zegt in deze Psalm: 'Zie, ik ben in ongerechtigheid geboren, en in zonden heeft mij mijn moeder ontvangen'.

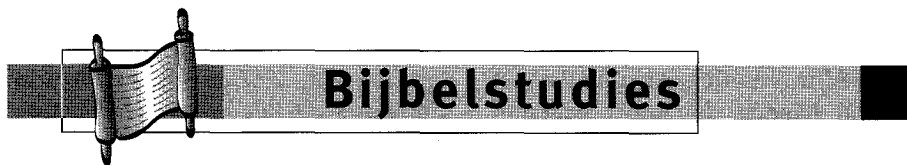
En in het menselijke vlees heerst een menselijke geest en die wil en kan niet anders dan zondigen. En nu moet die geest van mijn vlees sterven, zal die Geest van Christus in mij leven. Daar is nu een Godsdaad voor nodig. Waarom Davids grote Zoon ons ook predikt: 'Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: tenzij dat iemand wederom geboren worde, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien'.

Smeeek dan de Heere om zijn levendmakende Geest wanneer we nog vreemd zijn van deze weldaden.

En kind van God, uw dagelijkse bede zij met David: 'Neem Uw Heiligen Geest niet van mij, amen'.

Kampen,

ds. J.J. Tanis

Abram op doorreis

Genesis 12:4-9

(4)

Op Zijn weg

We zagen dat Abram, eindelijk in Kanaän gekomen, bij Sichem de Heere ontmoet heeft. De Heere verscheen aan Hem. We zagen ook, dat het grondwoord wijst op een zichtbare verschijning, al weten we niet precies hoe. Toen Abram de Heere mocht ontmoeten, mocht hij weten op de goede weg te zijn. Het was een nieuwe bevestiging van Gods kant in zijn leven. Het gebeurt keer op keer, dat Gods kinderen de weg niet meer weten en dat zij vragen: "Heere, ik weet de weg niet; ben ik wel op de goede weg; ben ik niet helemaal mis?" Dan weten zij niet hoe zij verder moeten en wat de weg is. Maar hoe wonderlijk kan de Heere dan overkomen door Zijn Woord en Geest, want het gaat nooit buiten het Woord om. Hoe wonderlijk, als de Heere dan spreken wil in het moedeloze en bestreden hart: "Ziet, hier ben Ik. Ik zal raad geven en Mijn oog zal op u zijn." Hoe wonderlijk en onverwacht kan de Heere dan opening geven, waar geen opening was, en duidelijk maken wat de weg is. Ja, hoe wonderlijk kan de Heere in de bevestigingen van Zijn

genade hen doen geloven dat zij, ondanks alles wat er tegenop komt, toch op Zijn weg zijn. Daarbij komt de Heere in het leven van de Zijnen altijd precies op tijd.

Van onszelf willen we onze eigen weg gaan. Dat is ons gevallen zondaarsbestaan. Dan houden we de Heere erbuiten. Maar onze eigen wegen zijn niet anders dan doodlopende wegen. Wat een genade als we dan van onze eigen wegen worden afgebracht en zonder de Heere geen stap meer durven zetten. Die tere tijden zijn er in het geestelijke leven. Tijden dat we zonder Hem over geen stootje durven stappen. Later kan het weer zo wegzakken. Maar zoals de Heere aan Abram verscheen, zo wil Hij steeds weer verschijnen in het leven van Zijn volk. Dan is het opnieuw: Dit is de weg, wandel in dezelve. Wat worden Gods kinderen door Zijn lieve Woord dan weer hartelijk ingewonnen om Zijn weg te mogen gaan, ook al is Zijn weg vaak zo anders dan onze weg.

Nieuwe onderwijzingen

Wat is dat alles voor Abram een onverwachte en zalige bemoediging

Mededeling Curatorium Theologische School

Het curatorium van de Theologische School, in vergadering bijeen op maandag 23 en dinsdag 24 mei, kan tot zijn blijdschap mededelen, dat het vrijmoedigheid heeft gevonden de volgende personen tot de opleiding van de dienaars van het Goddelijke Woord toe te laten:

De heer K. Boeder	Heiligeweg 21	1601 PN Enkhuizen
De heer G. Bredeweg	Nijverdalseweg 103	7461 TC Rijssen
De heer J. van Rijswijk	Molenberg 69	3911 PR Rhenen

De Heere wilde ondanks al onze ambtelijke en kerkelijke zonden nog aan de trouw van Zijn verbond gedenken. Hij achtervolge de genomen beslissingen met Zijn onmisbare zegen. Het mocht in het toekomstige blijken dat het alles Zijn onmisbare gunst en goedkeuring mag wegdragen, opdat naar het eeuwige voornemen Gods, Zijn Koninkrijk erdoor gebouwd en uitgebreid mag worden.

Namens het curatorium, ds. J.J. van Ekeveld, voorzitter
ds. J.W. Verweij, secretaris

geweest. Hij was daar bij Sichem, bij die eikenboom, bij dat teken van het heidendom. Daar kwam de Heere tot hem. Ook dáár was die getrouwe God. Hij was niet gebonden aan Ur of aan Haran, zoals de afgoden gebonden waren aan een bepaalde stad of een bepaald gebied. Die God, Die in Ur gezegd had: Ga uit, diezelfde God sprak hier: Hier ben Ik. De Heere is een God, Die terugkomt in het leven van Zijn kinderen, hoe onmogelijk hen dat ook schijnen kan. Hij is een God, Die Zijn werk bevestigt en versterkt, als zij niet meer weten hoe het moet. Nee, dan hebben Gods kinderen over de Heere niet te klagen, maar wel over zichzelf.

Abram mocht het bij die eikenboom, bij Sichem, horen: "Aan uw zaad zal Ik dit land geven." (vers 7). Weer klonk het, evenals in Ur: Ik zal. Ook al was het een land vol heidendom. Ook al woonden daar de Kanaänieten. De Heere beschikte over dat land. Zoals Hij vandaag nog beschikt over heel deze wereld. Ook al schijnt het dat satan het voor het zeggen heeft. Echter, de Heere regeert en Hij heeft heel het wereldebewind gelegd in de doorboorde handen van Christus.

De Heere had eerst tegen Abram gezegd dat Hij dat land zou wijzen, maar nu sprak Hij tot Abram dat Hij dat land zou geven. De Heere gaf Abram dus een dieper inzicht in Zijn heilig plan. God leerde Abram niet alles tegelijk. Van stap tot stap ging Hij verder om Abram te onderwijzen. Zo zou Hij blijven doen in het leven van Abram. Maar zo doet Hij nog in het leven van Zijn kinderen. Ze leren niet alles tegelijk. Stel u voor dat zulks wel

het geval was. Ach, het zou ons niet zijn toevertrouwd, wat zouden we er hoogmoedig door worden. We zouden de Heere niet meer nodig hebben. De Heere wil Zijn kinderen afhankelijk hebben en houden. Daarom onderwijst Hij hen van stap tot stap. In de kennis van God, in de kennis van zichzelf en in de kennis van Christus. En voor iedere nieuwe onderwijzing maakt Hij plaats, in een weg, waarin wij het niet meer weten.

Uw zaad

Let erop dat de Heere bij Sichem tot Abram sprak over zijn zaad. In Ur had Hij gezegd dat Hij het land aan Abram zou wijzen. Hier bij Sichem sprak de Heere dat Hij het land géven zou aan zijn zaad. Ook daarin kreeg Abram een nieuw inzicht in Gods heilsplan, dat hem tevoren nog onbekend was. Abram zélf zou een vreemdeling blijven in Kanaän, want de Heere zou het land niet aan hém geven, maar aan zijn zaad. Ook hier kwam het in Abrams leven weer aan op het geloof, want Abram had geen zaad. Hoe moest dat? Menselijk gezien was het een onmogelijkheid. Saraï was immers boven haar jaren gekomen en al die jaren van hun huwelijk onvruchtbaar gebleven. Het leek ten enenmale afgesneden. Gaat de Heere niet altijd door onmogelijke en afgesneden wegen, opdat geen vlees zou roemen? Zoekt de Heere niet altijd door het onmogelijke heen Zijn eer?

In zulke onmogelijke wegen komt het aan op het geloof. Het geloof leert zich op hoop tegen hoop vastklemmen aan de belofte Gods. De Heere sprak hier tot Abram over zijn zaad, terwijl er nog

niets van dat zaad te zien was en er ook geen verwachting was. Het geloof mag soms ook geloven voor het zaad, ook al is er niets van te zien. Voor kinderen die van God en Zijn Woord zijn afgeweken en van wie, menselijk gezien, niets te verwachten is. Maar zou voor de Heere iets onmogelijk zijn? Zou Hij ze niet kunnen bereiken, ook al hebt u er geen contact meer mee? Wat is het een wonder als Gods kinderen door het geloof moed krijgen voor hun zaad, voor hun kinderen, zich daarbij vastklemmend aan de belofte Gods. Dan zullen ze dat niet tevergeefs doen. Hadden we toch meer geloof!

Toen de Heere tot Abram sprak over zijn zaad, toen sprak Hij ten diepste over Christus. Het zaad van Abram is uiteindelijk niemand anders van Jezus Christus. Ook hier hebben we te maken met heilsgeschiedenis, de geschiedenis van het heil, van de zaligheid die in Christus is. Uit Abram zou eens Christus voortkomen, in Wie alle geslachten van de aardbodem gezegend zullen worden. In en door Christus zal de gemeente Gods niet alleen Kanaän beërven, maar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Dat is het eeuwige Kanaän. Als die verwachting leven mag, dan zijn we hier vreemdeling. Dan is er de verwachting van een beter vaderland. Daar zullen geen vreemdelingen meer zijn. Hier blijven Gods kinderen op doorreis, maar daar zijn ze voor eeuwig thuis. En dat alleen op kosten van het Lam.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds J.J. van Ekeveld

Eerst de Jood

(2)

Het is interessant om na te gaan hoe in de loop van de kerkgeschiedenis is gedacht over Israël en de kerk. Hoe hebben apostolische vaders, kerkvaders, reformatoren, nadere reformatoren en puriteinen gesproken over de plaats van Israël in het heilshandelen van God? We hopen daarop later nog eens in te gaan. We beperken ons nu tot de opvattingen in de verschillende kerken in Nederland.

Stemmen uit de kerk:

de Rooms-Katholieke kerk

De Roomse kerk hield zich tot aan het Tweede Vaticaans concilie (1962-1965) vast aan de vervangingsleer. Hoewel er in de contacten met Israël sedertdien veel is veranderd en verbeterd, is er voorzover mij bekend echter nog steeds geen duidelijke officiële uitspraak dat de Roomse Kerk afstand heeft genomen van het standpunt dat de kerk in plaats van Israël is gekomen.

Gereformeerde Kerken in Nederland

In de gereformeerde opvattingen over het Jodendom werkte het gedachtengoed van Reveil en Afscheiding aanvankelijk nog sterk door. Die opvattingen waren sterk eschatologisch van inslag en werden mede gestempeld door de verwachting van de bekering van het volk Israël als voorspel van de wederkeer van Christus. Tegenover dit toekomstgerichte, eschatologische denken stelde Abraham Kuyper principieel, dat de belangrijkste belofte (de komst van de Messias) al door God vervuld was. Hij benadrukte de eenheid van het verbond van Oude en Nieuwe Testament, maar vanuit vervulde beloften. Waar het nieuwe was gekomen in Christus, was het oude voorbijgegaan en in het nieuwe verbond was geen plaats meer voor een verschil tussen 'Jood en Griek'. Deze nadruk op het ene verbond, dat zichtbare gestalte kreeg in de kerk, liet geen ruimte meer open voor een eigen plaats of betekenis van het Jodendom.

Een kentering in het denken ontstaat in 1915 met het verschijnen van het commentaar van ds. G. Doekes op Romeinen 9-11. Hij toonde zich een vurig pleitbezorger van de verwachting van een volksbekering van de Joden.

“Meer dan de kerstening van enig volk zal Israëls aanneming nieuw leven brengen in het heilig huisgezin Gods.” Aan het einde van de jaren veertig - mede beïnvloed door de verschrikkelijke gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog en de stichting van de staat Israël in 1948 - brak de gedachte door dat men de Joden niet meer kon benaderen met de het interpretatiekader van vóór 1940. In 1950 werd de vervangingstheologie op een directe manier afgewezen door de missionaire predikant R. Bakker. Volgens Bakker was het heil in de wereld gekomen vanuit het Jodendom, en was het Jodendom nog steeds getuige van dat Goddelijke heil. Bakker wijst de diep ingewortelde gedachte af dat het oude verbondsvolk Gods na de verwerping van Christus voor de heilsopenbaring Gods heeft afgedaan. Israël wordt dan nog slechts gezien als een historisch gegeven in het verleden.

In de vijftiger jaren komt bezinning op de plaats van Israël op gang. Het lukte echter niet om te komen tot een eenduidige uitleg van de brief aan de Romeinen en met name van Romeinen 11:26. Ook in de Gereformeerde Kerken is helaas de gedachte ontstaan dat de holocaust de kerken het recht zou hebben ontnomen om aan de Joden het Evangelie te verkondigen. De laatste jaren zien we dat zowel in kringen van de voormalige Gereformeerde Kerken als in Hervormde kringen zending onder de Joden wordt vervangen door het 'getuigend gesprek'.

De Nederlandse Hervormde Kerk

De studie *Israël en de kerk*, die in 1959 werd uitgebracht door de Raad voor de verhouding van Kerk en Israël in opdracht van de Generale Synode der Ned. Hervormde Kerk, is blijkens de inleiding een middel om de gemeente hulp te geven in het verder speuren naar de weg van God met het Joodse volk. In de studie wordt gesteld dat de opvatting dat het oude verbond een afgedane zaak is en het 'oude' verbondsvolk (Israël) geschrapt is, zodat wij alleen maar met het 'nieuwe' verbondsvolk (de kerk) behoeven te rekenen, niet te handhaven is. De bijbelse gegevens wijzen slechts

naar één verbond, dat in elk geval allereerst voor Israël bestemd is. Deze conclusie wordt getrokken na een bespreking van Jeremia 31:3, waar gesproken wordt over een 'nieuw verbond' in relatie tot Hebréeën 8:15. We kunnen daaraan, zo lezen we in de studie, niet "ontglijpen door te beweren, dat in het nieuwe testament met de uitdrukking 'Israël' eigenlijk de kerk bedoeld wordt. Behalve wellicht - doch niet zeker - in Galaten 6:16, komt de naam Israël voor de kerk niet voor. Het is goed ook vast te stellen dat de in dit verband wel eens gebruikte term: "het geestelijk Israël" in het gehele nieuwe testament niet wordt aangetroffen." Ook in deze studie wordt echter al spoedig in navolging van de Hervormde Kerkorde van 1951 niet meer gesproken over zending onder de Joden, maar over het gesprek met Israël. Toen nog wel in de wetenschap dat de kerk de opdracht heeft om "in alle deemoed te getuigen van haar Heer en Heiland", maar in artikel 1-7 van de Kerkorde van de PKN van 2003 wordt de noodzaak om de naam van Christus bekend te maken onder de Joden niet meer genoemd. Over de verhouding van de kerk met Israël zegt de kerkorde: "De kerk is geroepen gestalte te geven aan haar onopgeefbare verbondenheid met het volk Israël. Als Christus-belijdende geloofsgemeenschap zoekt zij het gesprek met Israël inzake het verstaan van de Heilige Schrift, in het bijzonder betreffende de komst van het Koninkrijk van God".

Gereformeerde Gemeenten

De gedachte dat de kerk in de plaats van Israël was gekomen, leefde ook in de Gereformeerde Gemeenten. Het gedachtengoed van Abr. Kuyper had zijn invloed ook doen gelden binnen de Gereformeerde Gemeenten. Wat waren de gedachten dienaangaande van ds. G.H. Kersten? Hij schreef in zijn *Gereformeerde Dogmatiek*: "Israël heeft als symbolisch volk afgedaan. De middelemuur des afscheidsels, in inzettingen bestaande, is verbroken en zal nimmermeer worden opgericht. Al keerden alle Joden naar Palestina terug; al vonden zij eens nog een afstammeling van David en al zouden zij onder hem een eigen koninkrijk vormen en den tempeldienst weder inrichten naar de inzettingen van Mozes - gesteld dat dit alles mogelijk ware - dan nog zal Israël nimmer worden wat het eens is geweest." En: "Een wederoprichten van het Joodse volk, als in de dagen van ouds wonend in Kanaän onder zijn schaduwachtige koning te

Jeruzalem, zou tegen de Schrift zelf zijn.”

Toch betekent dit niet dat ds. Kersten geen verwachting koesterde voor de Joden. “Maar blijft er dan voor de Joden geen toekomst? Gewis ja! Al is de verharding over hen gekomen tot op dezen dag; al weigeren zij niettegenstaande de gruwelijkste vervolgingen de knie voor Koning Jezus te buigen, God heeft onder hen Zijn uitverkorenen en deze zullen toegebracht worden en door de heidenen tot jaloerschheid verwekt worden. In Rom. 11:25, 26 zegt de Heere ons nadrukkelijk, dat als de volheid der heidenen zal ingegaan zijn, gans Israël zal zalig worden. Deze woorden zijn niet te verstaan in dien zin als zouden alle heidenen bekeerd en alle Joden zalig worden. God heeft in Zijn souverainen raad hun getal vastgesteld, maar toch heeft het apostolisch woord dieper zin dan dat het zijn vervulling bekomen zou in de

bekering van een enkelen Jood.” Aldus ds. Kersten in zijn verklaring van de Heidelbergse Catechismus bij de behandeling van Zondag 22. Wel betreft ds. Kersten de beloften op het geestelijk Israël, op het uitverkoren volk van God uit alle geslachten en niet op de natuurlijke afstammelingen van Abraham. Dat Gods beloften betrekking hebben op het geestelijk Israël, betekent overigens niet dat er geen verwachting zou zijn voor het Joodse volk. Ik zou in dit verband nog kunnen wijzen op de stemmen van ds. J. Fraanje en van ds. E. Fransen. Ook predikanten als wijlen ds. Zijdeveld en met name in onze tijd ds. Boogaard hebben hun verwachtingen ten aanzien van Israël niet onder stoelen of banken gestoken.

(wordt vervolgd)

Capelle aan den IJssel, ds. W. Silfhout

Gods Woord over de ergernissen

(8)
Uw rechteroog, uw rechterhand, uw voet... (Matth. 5:29-30; Matth. 18:8-9; Mark. 9:43-49)

Gaat het over *de ergernissen*, denk dan niet allereerst aan anderen of aan iets dat ver van u afstaat, want de Heere Jezus heeft geleerd dat uw eigen oog, uw eigen hand en voet u kunnen ergeren. En dat is heel dicht bij, nietwaar? Dichterbij kan eigenlijk niet. Begin bij uzelf en waakt, want uw eigen oog, hand en voet kunnen u een aanstoot wezen, en u doen vallen. In Mattheüs 5:29 zegt de Heere Jezus: “Indien dan uw rechteroog u ergert...”. Het gaat hier dus over onze ogen, die kostbare leden van ons lichaam, die we niet kunnen missen. In de dagen dat de Heere op aarde was, zaten overal in Israël blinden bedelend langs de weg. Dat is tegenwoordig in ons land gelukkig niet meer zo. Er zijn blinden die het verder brengen in het maatschappelijke leven, dan menig ander die niet blind is. Maar vanzelf blijft dat degenen die blind zijn, het beste weten hoe bepalend het blind-zijn is voor de gehele levensgang.

Hier spreekt de Heere Jezus over: uw *rechteroog*. Dat wil zeggen: het oog dat tot de beste van onze leden hoort,

en van beide ogen het minst gemist kan worden. Het was een onmenselijk wrede voorwaarde die Nahas, de koning van de Ammonieten, stelde aan de inwoners van Jabes. Hij wilde wel met hen in een verbond komen en vrede maken, mits dat zij hun rechteroog zouden laten uitsteken. Hij wist maar al te goed, dat de mannen van Jabes dan voortaan onbekwaam zouden zijn tot de strijd. Zouden ze ooit het verbond verbreken en de strijd tegen hem aanbinden, hun pijlen en hun spiesen zouden steevast hun doel missen. We lezen in 1 Samuël 11:6: “Toen werd de Geest Gods vaardig over Saul, als hij deze woorden hoorde; en zijn toorn ontstak zeer.” Dit is een duidelijk bewijs dat de voorwaarde die Nahas stelde goddeloos en schandelijk was. Want Sauls toorn ontstak, nadat Gods Geest vaardig over hem geworden was – en was dus zijn toorn billijk ontstoken.

Een vrouw aanzien om...

Nu zegt de Heere Jezus dat ons rechteroog ons kan *ergeren*. Wat de Heere hiermee bedoelt, wordt gelijk al een stuk duidelijker als we de tekst lezen die er aan voorafgaat. Woorden die de Heere gesproken heeft met grote

nadruk (Matth. 5:28): “Maar Ik zeg u, dat zo wie een vrouw aanziet om haar te begeren, die heeft alrede overspel in zijn hart met haar gedaan.” De Heere zegt hier niet dat een vrouw niet aangekeken mag worden, en ook niet dat men een vrouw niet opmerkzaam aankijken mag, maar dat een vrouw niet aangezien mag worden *om haar te begeren*. Hetzij door haar op die wijze onverhopen en onbeschaamd aan te zien, hetzij door een meer steelse blik – maar wie zó zijn ogen gebruikt, hij bezondigt zich. Hij is een overtreders van het zevende gebod, ook al heeft het overspel in zijn hart plaatsgevonden en heeft niemand er erg in. O, denk toch nooit dat zulke zonden zo erg niet zijn. Dwaalt niet!, want geen overspeler zal het Koninkrijk Gods beërven (1 Kor. 6:10).

Het kan wezen dat een vrouw zich zo kleedt, dat ze er om vraagt zó aangezien te worden. Maar het kan ook zijn dat een vrouw geen enkele aanleiding geeft. Maar hoe het ook zij, wie een vrouw aanziet om haar te begeren, hij maakt zijn oog dienstbaar aan de onreinheid en de ongerechtigheid tot ongerechtigheid (Rom. 6:19). Zijn oog is een poort die zich opent tot zondeprikkeling. Zodat de hartstochten gaan waaien en de lusten worden ontstoken. En al is die vuile brand maar klein, en al is alles verborgen voor de mensen – God weet het, Die de overspeler oordelen zal (Hebr. 13:4). Hoe gevaarlijk is dán uw eigen oog voor uzelf! Want dan *ergert* uw oog u. Het is voor u een struikelblok, waardoor u nog erger wordt dan u al was. We lezen van Eva (Gen. 3:6): “En de vrouw zag dat die boom goed was tot spijs, en dat hij een lust was voor de ogen, ja, een boom, die begeerlijk was om verstandig te maken; en zij nam van zijn vrucht en at...”. Onze aller moeder zag. En zij nam. Haar ogen ergerden haar. We lezen in Genesis 6:1,2: “En het geschiedde...dat Gods zonen de dochteren der mensen *aanzagen*, dat zij schoon waren, en zij namen zich vrouwen uit allen, die zij verkoren hadden.” Jongens van de kerk, opgevoed bij de waarheid, zagen de heidense meisjes aan. Ze zagen dat ze sierlijk en bevallig waren. En: ze trouwden met hen. Ze verkochten de waarheid voor een vrouw. Zij zagen aan...en namen zich... Hun ogen ergerden hen. Zij vielen van de waarheid af. Ja, de dood was in de klem! Zo ging het ook met Sichem, de zoon van Hemor, de Heviet, de landvorst. Die jonge,

heidense edelman zag Dina, de dochter van Lea, en hij nam haar, en lag bij haar, en verkrachtte haar (Gen. 34:2). Hij zag...en nam... Ik zeg u, zo sprak de Heere Jezus vol nadruk, dat zo wie een vrouw [aan]ziet om haar te begeren... Indien *dan* uw rechteroog u ergert...!

Wat dan?

Wat dan? Trek het uit en werp het van u! Trek dat oog uit, als het u gelegenheid geeft en verlost tot de zonde. Zo gebiedt de Heere! Natuurlijk gebruikt de Heere hier een beeld - dat we dus niet letterlijk moeten verstaan. Want al zou iemand zijn rechteroog en dus zichzelf verminken, dan heeft hij nog altijd zijn linkeroog, dat hem evengoed zal ergeren. Bovendien spreekt de Heere ook over het afhouden van de rechterhand, en van de voet (Matth. 5:30; Mark. 9:43-45). Waar zal dan het einde zijn, als dit geen beeldspraak is?

Maar laten we óók niet de vergissing maken dat het dus allemaal zo'n vaart niet loopt, omdat, nou ja, het maar beeldspraak is, dus... Want dan draaien we de zaak precies om. Door middel van deze gelijkenis wil de Heere juist wijzen op de diepe *ernst* van de zaak. Toen Paulus de Galaten schreef over de grote liefde die zij hem toege dragen hadden, gebruikte hij ook een beeld (Gal. 4:15): "Want ik geef u getuigenis, dat gij, zo het mogelijk ware, uw ogen zoudt uitgegraven hebben." Of dat duidelijk is! Zo ook hier een opmerkelijk en aangrijpend beeld. Want het gaat over de zonde, die aan de deur ligt, en zo snel binnen komt. Het gaat over ons leven in de tijd en wat wij zullen wegdragen in het gericht.

(wordt vervolgd)

Barneveld,

ds. C. Hogchem

Samengevoegd

Hertrouwen na echtscheiding is, zolang de voormalige huwelijkspartner nog leeft, in alle gevallen strijdig met het bijbelse gebod. Aldus ds. D.J. Engelsma, predikant in de Protestant Reformed Churches in Amerika en hoogleraar dogmatiek en Oude Testament aan het Protestant Reformed Seminary te Grand Rapids. Van zijn boek *Better to marry* verscheen onlangs onder de titel "Samengevoegd" een Nederlandse vertaling.

Ds. Engelsma heeft meer publicaties op zijn naam staan die gaan over het huwelijk. Zo schreef hij het boek *Marriage*, dat vele goede dingen bevat over seksualiteit, kinderen, gezin, de 'verborgenheid' van het huwelijk, enz. Hij plaatst deze onderwerpen in bijbels licht. Ook dit boek is waard om in het Nederlands vertaald te worden. U begrijpt wel dat ik positief ben over de inhoud van het boek "Samengevoegd". Hoewel ik het niet in elk opzicht met de schrijver eens ben - daarover later - bevat het boek vele lezenswaardige en behartigenswaardige dingen over het huwelijk, over echtscheiding en over hertrouwen. Ook komen onderwerpen als seksualiteit en het leven als alleenstaande aan de orde.

Christus of de cultuur

De beschouwingen die ds. Engelsma geeft, kunnen ons helpen bij het nadenken over deze onderwerpen in het licht van de eis van Gods Woord. Want dat is in dit boek bijzonder te waarderen. De schrijver plaatst de dingen in het licht van de eis van Gods Woord. Hij vraagt zich als het ware steeds af: "Wat is de wil van God?" Het moet ook onze vraag zijn bij het doordenken van deze dingen: "Wat vraagt de Heere van ons in Zijn Woord?" Ds. Engelsma stelt op blz. 77: "De vraag voor kerken en christenen van tegenwoordig is eenvoudigweg deze: "Gehoorzamen wij het Woord van Christus zoals dat door Zijn apostel geschreven is, of niet?" "Is het Christus of de cultuur die onze leer en praktijk zal bepalen op het zo belangrijke terrein van het christelijke leven, de huwelijkstrouw?"

In een interview met het *Reformatisch Dagblad* fulmineert ds. Engelsma tegen de praktijk in vele kerken in de Verenigde Staten en in Nederland waar echtscheiding en hertrouwen gemakkelijk geaccepteerd worden. Hij noemt het een schande dat vele kerken deze grote zonde toestaan. Men weet kennelijk niet meer dat het

een duidelijk gebod is van de Heilige Schrift dat het huwelijk een onverbreekbare band is van intieme liefde en gemeenschap tussen één man en één vrouw voor het hele leven. De onverbreekbaarheid van die band voor het leven is, zegt de auteur, de basis voor het onderricht van de apostelen aangaande het huwelijk.

Zoals ook het huwelijk tussen Christus en Zijn volk niet kan worden ontbonden, zo kan ook de huwelijksband niet worden ontbonden. Zijn opvattingen baseert ds. Engelsma vooral op 1 Korinthe 7:10-17 en daarmee verband houdende teksten.

Het valt niet te ontkennen dat de heersende moraal aangaande huwelijk en echtscheiding de kerk niet onberoerd laat. Sinds 1970 is het aantal echtscheidingen meer dan verdrievoudigd. Meer dan 40 procent van de eerste kinderen wordt geboren uit een buitenechtelijke relatie, tegen 3 procent in 1970. Ook kerkenraden in onze gemeenten krijgen steeds meer te maken met echtscheidingen en daaruit voortvloeiend ook met verzoeken een tweede huwelijk kerkelijk te bevestigen. En laten we maar eerlijk zijn, we zijn zo gauw geneigd om openingen te zoeken om een tweede huwelijk van gescheiden personen kerkelijk te bevestigen. Het is toch fijn als een man en een vrouw die al zoveel narigheid achter de rug hebben door hun vorige huwelijk en de problemen van de echtscheiding, elkaar gevonden hebben en een nieuwe start kunnen maken? Ik ben zo geneigd om mijn gevoel te volgen, zeker daar waar het toch wel vaststaat dat betrokkenen schuldloos gescheiden zijn. Maar niet mijn gevoel is maatgevend, maar het Woord van God.

Bezinning

In meerdere kerken vindt bezinning plaats op huwelijk, echtscheiding en hertrouwen. Binnen de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt is een uitvoerige studie verschenen. Ook door de Generale Synode van de Gereformeerde Gemeenten is een commissie ingesteld, die over deze materie moet adviseren aan de Synode. Een aanvankelijk voor de Synode van 2004 uitgebracht rapport riep nog een aantal vragen op, zodat de commissie is gevraagd voor een volgende Synode met een rapport te komen, waarin op de gestelde vragen wordt ingegaan. Ik zal niet op die rapporten ingaan - ik zou daarmee de genoemde commissie voor de voeten lopen - maar blijven bij

de bespreking van het boek van ds. Engelsma. De verschijning van dat boek alleen al noopt tot bezinning. Want hij verwijt de kerken nogal wat als hij zegt dat in de kerken een geregeld, heilig leven met betrekking tot seksualiteit en huwelijk niet alleen aan het afbrokkelen is, maar in sommige kerken zelfs geheel in elkaar is gestort. Ook hekelt hij het feit dat de kerken synoderapporten aannemen die de seksuele activiteit van ongehuwden, het onbijbelse echtscheiden, het hertrouwen van getrouwden en de homoseksuele lust en praktijk van getrouwden en ongetrouwden goedkeuren, of een genade van God in Christus preken die al deze verdorvenheid goedkeurt door haar te tolereren.

Scheiden en hertrouwen

Door het als een recht van het Evangelie te beschouwen om te scheiden van hun levensgezel en te hertrouwen met degene die ze begeren, maken belijdende christenen zich publiekelijk schuldig aan hoererie, zegt Engelsma. En hoereerders zullen het Koninkrijk van God niet beërven (1 Korinthe 6:10). Alleen de dood maakt scheiding tussen een man en een vrouw die in een door mensen onverbreekbare band zijn verbonden. Daarom hekelt de schrijver ook de uitspraak van de Christian Reformed Church in de Verenigde Staten dat de basale verklaring van de Schrift is dat echtscheiding en hertrouwen terwijl iemands huwelijkspartner nog leeft, overspel zijn, maar die dat heldere bijbelse standpunt direct loslaten door te zeggen dat de kerk pastoraal moet omgaan met diegenen die gefaald hebben om zich te houden aan het bijbelse principe. De deur van de hemel zal niet zo wijd opengezet worden, zegt Engelsma, als de deur door deze richtlijn wordt geopend voor echtscheiding en hertrouwen, om welke reden dan ook.

Engelsma wil nog wel weten van overspel als een bijbelse grond voor *echtscheiding*, maar dat overspel grond zou geven voor *hertrouwen* aan de zogenaamd onschuldige partij, verworpt hij met klem. In het *RD* van 11 april 2005 zegt hij dat deze les de gewetens van velen kan pijnigen. De gewetens van allen die in overspel leven, en de gewetens van de kerken die leven in overspel toestaan, moeten gepijnigd worden. Het gaat dus om de gewetens van hen, die een gescheiden man of vrouw trouwen, ook al heeft de eerdere echtgenoot of echtgenote over-

spel bedreven. Op dat punt heb ik toch wel mijn bedenkingen bij de uitspraken van Engelsma. Door vele gezaghebbende gereformeerde theologen is altijd op grond van Mattheüs 19:9 aangenomen dat overspel een wettige grond is tot echtscheiding en dan ook een wettige grond tot hertrouwen. Waar daar gesproken wordt over de 'verlatene' ziet dat op de vrouw die om andere reden dan overspel is weggestuurd. De kerken van gereformeerde belijdenis hebben deze gedachte in het algemeen gevolgd, niet om pastorale redenen, maar omdat dat op grond van de Schrift en met name de exegese van Mattheüs 19:9 alleszins aannemelijk is. Zij die een tweede huwelijk zijn aangegaan met toestemming van de kerk, waar dat huwelijk door de kerk is bevestigd, kunnen door de uitspraken van Engelsma inderdaad in hun geweten worden gepijnigd, terwijl daar geen reden voor is. Ik ga nu niet in op allerlei vragen rond de exegese van Mattheüs 19:9. Zonder de gronden voor echtscheiding en hertrouwen op te rekken buiten de in het Woord getrokken grenzen, wordt naar mijn mening een bestaand huwelijk door overspel metterdaad ontbonden. De overspelige partner is als het ware gestorven voor zijn of haar wettige partner. Onder het Oude Testament moest een overspeler gedood worden. Dat overspel van één van de huwelijkspartners niet meteen *hoeft* te leiden tot een formele echtscheiding en dat een dergelijk huwelijk door schuldbelijdenis en berouw in stand kan blijven en daarnaar ook moet worden gestreefd, doet aan het beginsel niet af. Het is jammer dat de schrijver niet erkent dat een andere exegese dan de zijne ook heel wel tot de mogelijkheden behoort.

Seksualiteit

In het tweede hoofdstuk spreekt Engelsma heel positief over seksualiteit binnen het huwelijk. Zijn beschouwingen over hoe binnen het huwelijk de man aan de vrouw de schuldige goedwilligheid zal betalen en desgelijks ook de vrouw aan de man (1 Korinthe 7:3) zijn het waard om ter harte genomen te worden. Seksualiteit is een huwelijksplicht. Ook over het zich aan elkaar onttrekken voor een tijd, spreekt hij op een realistische wijze, die mijns inziens recht doet aan het bijbels getuigenis. Hij gebruikt daarbij soms wel erg scherpe uitdrukkingen. Zo zegt hij dat een vrouw die

altijd hoofdpijn heeft (en daarom belangstelling verliest in de seksuele omgang met haar man) een dief, een oplichter is. Dat zou ik hem niet durven nazeggen. Het klinkt weinig pastoraal. Deze wijze van spreken zal misschien te maken hebben met een Amerikaanse mentaliteit die wij gelukkig niet zo kennen.

De alleenstaande

Nadat Engelsma eerst de roomse praktijk van het celibaat met alle seksuele immoraliteit die daarvan het gevolg is heeft veroordeeld, schrijft hij op pastorale wijze over het vrijgezel zijn en de eerbaarheid daarvan. Op grond van wat de apostel Paulus schrijft in 1 Korinthe 7 trekt hij de conclusie dat het alleenstaande leven goed is aangezien het huwelijk geen absoluut vereiste is voor christenen. Er is niets schandelijks of twijfelachtigs aan het ongetrouwd zijn. De ongetrouwden moeten hun alleenzijn niet als een mislukking of als iets minderwaardigs beschouwen. Ook het reële probleem van hen die er niet voor gekozen hebben of omdat ze de gave van de zelfbeheersing hebben, om alleen te blijven, komt aan de orde. Ik zou ook de 'onvrijwillige' vrijgezel willen aanraden dit hoofdstuk van het boek "Samengevoegd" te lezen. Er zou nog veel meer te zeggen zijn over de inhoud van dit boek, mede in relatie tot andere publicaties van ds. Engelsma, onder andere in de *The Standard Bearer*, een uitgave van de Free Publishing Association. Met heel veel kan ik instemmen, maar op het punt van overspel als echtscheidingsgrond en grond voor hertrouwen blijf ik van mening met hem verschillen. Het boek bevat als bijlage een preek van de auteur over Mattheüs 19:9, die mijns inziens niet zoveel toevoegt aan de inhoud van het boek en die eigenlijk uitsluitend ethisch van inhoud is. Wij zijn dat zo niet gewend. De titel van het boek "Samengevoegd", spreekt me niet zo aan. Een andere – meer aansprekende – titel zou de betekenis van het boek ten goede komen.

N.a.v. ds. D.J. Engelsma, Samengevoegd. Bijbelse richtlijnen voor huwelijk en seksualiteit. De Groot Goudriaan 2005. 125 blz. Prijs € 12,50.

Capelle aan den IJssel

ds. W. Silfhout

Uit vroegere jaren

'...zoek een zonderling te zijn onder velen...'

Een zeer bekende ouderling uit vroegere jaren was Joannes de Kok (1874-1957). Hij werd op 13 april 1903 bevestigd als ouderling van de gemeente Borssele. Voordien had hij heel wat meegemaakt. Na een kort huwelijk werd zijn vrouw van zijn zijde weggenomen. Een periode van eenzaamheid volgde. Op kennelijke wijze mocht De Kok echter uit Gods hand opnieuw een echtgenote verkrijgen: Elizabeth de Muijnck uit Borssele.

In het ambtelijk leven kwam het al snel openbaar dat de Heere aan de jonge ouderling rijke gaven gegeven had. Op de Algemene Vergadering van 9 en 10 oktober 1907, waar de vereniging tussen de Ledeboerianen en Kruisgemeenten tot de Gereformeerde Gemeenten een haar beslag kreeg, was De Kok aanwezig als afgevaardigde van de gemeente Borssele. En toen de Theologische School te Rotterdam werd opgericht, kreeg hij zitting in het curatorium. Zeer waardevol bleken daar zijn adviezen en opmerkingen. Intussen was er in 1920 een zelfstandige gemeente ontstaan in Nieuwdorp en zo was hij van die tijd af ouderling van die gemeente. In 1933 volgde een verhuizing naar Sint-Laurens, waardoor De Kok bij de gemeente van Middelburg behoorde. Nog in datzelfde jaar werd hij weer ouderling.

Een hechte band bleek hij te hebben met ds. G.H. Kersten. Maar ook met ds. J. Fraanje ging hij veel om. Ze hadden liefde en hoogachting voor elkaar. Dat bleek toen De Kok op een keer zijn visie gaf over een bepaalde zaak. Dominee Fraanje had met grote belangstelling geluisterd en zei: 'Jewannes, je kunt best wel dominee zijn'. 'Jawel', antwoordde De Kok nuchter, 'maar ik heb er geen roeping voor'.

Dat ouderling De Kok pastoraal bewogen was met het wel en wee der gemeente bleek onder andere uit zijn meeleven met de mannen en jongens die in Duitsland moesten werken tijdens de oorlog '40-'45. Vanaf juni 1943 tot augustus 1944 (later was

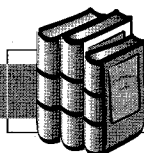
postverkeer niet meer mogelijk) schreef hij aan hen zes brieven vol vermaning, onderwijs en bemoediging. Ze zijn na de oorlog nog in brochurevorm uitgegeven onder de titel *Ons verblijf in Duitsland*. Uit de derde brief van 3 november 1943 citeren we: 'Ik wil U in uwe verdrukking en ellende dezen raad geven: Zoek bij alles en voor alles uw godsdienstig begrip en de oude Religie te bewaren en een geopende, reine consciëntie te houden omtrent de zondige gewoonten waaronder U verkeert. Doe er niet aan mee, maar houd uw consciëntie in een tederen wandel en vergeet nooit uw plichten tegenover God en mensen. Zoek een zonderling te zijn onder velen, want de Godzaligheid behoort aan éénlingen. Ziet de voorbeelden in Gods Woord: Daniël en drie Jongelingen, dat is 4 in Babel; één dochtertje bij den Assyriër Naäman;

één Nehemia bij den Koning als schenker; één Joseph in Egypte en één Joseph van Arimathéa en Nicodemus in het Joodsche Sanhedrin. De Heere stelt enkelingen tot een zegen, gelijk men most in een bos druiven vindt, één tot twee beziën in het opperste van een twijg, een steunsel in een haageik, na het afvallen der bladeren'.

Op 18 oktober 1956 is De Kok voor de laatste maal naar de kerk geweest. Op die dag zou ds. L. Rijksen het Heilig Avondmaal bedienen. Geruime tijd was De Kok vanwege zijn gezondheid al niet meer in de kerk geweest. Maar in de week van voorbereiding kwam de Heere over: 'Ik heb grotelijks begeerd dit Pascha met u te eten'. 's Zondagsmorgens zei hij tegen zijn vrouw: 'Geef m'n kleren maar, want ik mag naar de kerk'. En zo nam hij deel aan de bediening. Enkele dagen daarna vertelde hij: 'Vele keren heb ik Avondmaal gehouden, omdat ik er zo'n begeerte toe had. Maar nu zei de Heere: 'Ik heb grotelijks begeerd... En tegen wie zei Hij dat? Tegen Petrus, die Hem zou verloochenen; tegen Thomas, die in 't ongelooft zou vallen... En tegen zo een als ik ben...'

's Gravenpolder,

ds. J. Schipper

Boekennieuws

Matthew Mead, Dorre doodsbeenderen, uitgeverij De Schatkamer, Rumpst, 2004; 150 blz.; ISBN 90 5741 174 1; € 12,50.

Dit boek, dat nu voor het eerst in het Nederlands is uitgegeven, bevat een vijftal preken over Ezechiël 37: 1-14 dat handelt over het visioen van de vallei van de dorre doodsbeenderen en een afscheidsprek over 1 Kor. 1:3, die ds. Mead in 1662 gehouden heeft na zijn uitzetting uit de kerk, samen met andere rechtzinnige leraars. Ook deze preken zijn door wijlen ds. J. van der Haar uit het Engels vertaald. Matthew Mead (1629-1699) is onder ons bekend door zijn boeken "De bijna-christen ontdekt", dat reeds vele herdrukken heeft gehad en "Het vallen in Gods handen" dat in 2000 in het Nederlands uitgegeven werd. Om meer dan een reden verdient dit boek onze aandacht. Allereerst trof mij hoe helder Mead het genadewerk in harten van verloren zondaren aanwijst en verklaart. De Heere bedeede Zijn dienaren met veel hemels licht. Hij mocht

weten de dingen die hem van God geschonken waren, leefde, preekte en schreef daaruit. Hij kende het goud van de genade en had door hemels onderwijs ook rijk inzicht in de vragen van het bestreden hart. De preken geven veel stof tot meditatie. De belofte dat de Heere Zijn volk uit de graven zal doen opkomen, (Ez-37:12) noemt de schrijver een daad van grote barmhartigheid. "Genade voor een onwaardig, voor een ongeschikt en vergeetachtig volk, dat is inderdaad grote genade! Bevrijding zonder berouw, zonder geloof en hoop, dat maakt de bevrijding wonderlijk". Ontdekkend, maar ook troostvol onderwijs voor hen die zich als dorre doodsbeenderen leren kennen: "Nooit verkeerde er een volk in een wanhopiger en beklagenswaardiger toestand dan de kerk in Babel. Daarom wordt ze hier voorgesteld door dorre beenderen. Er is geen leven of hoop op leven in hen. En toch worden ze bij elkaar gebracht en weer levend gemaakt". Als het over de zonde gaat, lezen we: "De zonde is een vijand

van God, van Christus, van de Geest en van de ziel. (...) Maar Christus wil Zijn Koninkrijk niet overgeven, eer Hij de zonde vernietigd heeft. Ze wordt vergeven in de wedergeboorte, zodat ze niet kan verdoemen. Ze wordt gedood in de heiligmaking, zodat ze niet kan regeren. Maar ze zal verwoest worden, zodat ze er niet zijn zal."

Mead geeft niet alleen onderwijs voor het hart, maar spreekt ook heel duidelijk over het herstel van het volk Israël. Treffende gedachte dat hij, levend in het midden van de zeventiende eeuw reeds schrijft: "Er is een tijd aanstaande, en, naar ik geloof, zeer nabij, wanneer dit arme volk, dit bezochte volk Gods, dat tot Gods verbond behoort, weer hersteld en bevrijd zal worden. Ze zullen weer naar hun eigen land teruggebracht worden". Welk land zal dat zijn? We lezen: "Het land Kanaän is van hen door een speciaal eigendomsrecht, dat door de Hemel verzegeld is". Woorden die na 1948 bijzondere inhoud gekregen hebben. De Heere geve ook de vervulling van wat Mead gelooft: "Ze zullen tot Christus geroepen en bekeerd worden". De Heere geve daartoe onder ons veel gebed, opdat de beminden der vaderen tot de hartelijke erkenning mogen komen dat Christus waarlijk de beloofde Messias, de Beloofde der vaderen is. Met innerlijk genoegen, omdat deze preken zo stichtelijk maar ook actueel van inhoud zijn, heb ik van dit boekje kennisgenomen. Ik wens het in handen van vele jongeren en ouderen en sluit me aan bij de wens van de vertaler dat Gods zegen op deze uitgave rusten mag.

Alblasserdam ds. B. van der Heiden.

Ds. P. van der Bijl, Gods lof verkondigd.
Uitg. De Schatkamer, Rump; 201 blz.;
ISBN 90 5741 163 6; € 14,75.

Het is een goede gedachte geweest van de uitgever om deze tien preken het licht te doen zien. Ds. P. van der Bijl was eerst predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerken en in 1956 ging hij over naar de Gereformeerde Gemeenten. Het is opmerkelijk dat hij vóór mij stond in de Christelijke Gereformeerde Kerken van Barendrecht en Katwijk aan Zee en in de Gereformeerde Gemeente van Rhenen. In een persoonlijk contact dat ik met hem had rondom het 75-jarig bestaan van de Christelijke Gereformeerde Kerk van Barendrecht bleek mij dat zijn leven preken was. Hij heeft dat op een markante wijze mogen doen. Zijn preken kenmerken zich door een evenwichtige verklaring van de tekst en een vaak diepe onderwijzende toepassing. Zij zijn schriftuurlijk en bevindelijk. Taalkundig als hij was, kon hij de kernwoorden uit de tekst op een bijzondere wijze verklaren. Een voorbeeld uit de preek over Psalm 73 : 25 en 26: "Wien heb ik nevens U in den hemel? Nevens U lust mij ook niets op de aarde. Bezwijkt mijn vlees en mijn hart, zo is God de Rotssteen

mijns harten en mijn Deel in eeuwigheid." "Bezwijkt mijn vlees en mijn hart." Wel geliefden, wat houdt het woord "bezwijken" in? Ach scholieren, jullie zijn zo bij de hand tegenwoordig met de stijlfiguren die jullie op school krijgen te doorworstelen, geef eens een ander woord voor bezwijken? En dan volgen de voorbeelden. "Het is niet te dragen." "Wij moeten het opgeven." Zo is God de Rotssteen mijns harten. Rotssteen, daarin ligt de gedachte van vastigheid, maar ook van toevluchtsoord in. Zo gaan de tekstwoorden leven en geven zij een schat van onderwijs voor het ware leven des geloofs.

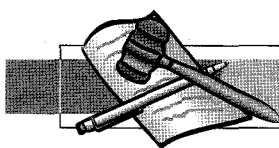
In een preek over Galaten 2:20 verklaart hij de tekst vanuit een drietal punten: Een vrijgemaakt mens in Christus; Een uitgezet mens door Christus, en Een verbonden mens aan Christus. In de verklaring wordt

ons onderwijs geboden, waarvan ik zou wensen dat zowel oud als jong onder bid-dend opzien daar kennis van neemt. Immers wat is het eeuwig groot als wij met Paulus kunnen getuigen: "Ik ben met Christus gekruist; en ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in het vlees leef, dat leef ik door het geloof des Zoons Gods, Die mij liefgehad heeft en Zichzelfen voor mij heeft overgegeven." Ter lezing hartelijk aanbevolen.

Deze prekenbundel is voorzien van een voorwoord van ds. P. Blok en een korte levensschets van ds. P. van der Bijl door J. van Belzen.

Rhenen,

ds. J. Veenendaal

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Goes: ds. M. Karens te Werkendam;
Te Utrecht:
ds. A. Schreuder te Rijssen-Zuid.

Bedankt:

Voor Emmeloord:
ds. J.S. van der Net te Houten;
Voor Tricht-Geldermalsen:
ds. C.A. van Dieren te Rijssen-Noord.

MEDEDELING VAN HET CURATORIUM DER NETHERLANDS REFORMED CONGREGATIONS IN NOORD AMERIKA

Op de laatst gehouden vergadering van het Curatorium in Grand Rapids, woensdag 25 mei, is student E.C. Adams beroepbaar gesteld voor de vacante gemeenten. Hij heeft met goed gevolg het vierde leerjaar beëindigd. Het heeft de Heere niet behaagd ons een nieuwe student te geven (Psalm 74:9,12, ber.).

Namens het Curatorium,
Rev. J. Spaans, voorzitter
Rev. G.M. de Leeuw, secretaris

AANGEPASTE KERKDIENST TE GENEMUIDEN

Op D.V. zaterdag 4 juni zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Genemuiden een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 14.30 uur begint, hoopt voor te gaan ds. E. Hakvoort. Hij hoopt te spreken over; "De kreupele aan de schone Poort" n.a.v. Handelingen 3:1-10. Iedereen is van harte welkom.

DOVENDIENST TE LEERDAM

Op D.V. 4 juni hoopt ds. W.J. Karels voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst, die om 15.00 uur begint, wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Leerdam, Prins Mauritskade 22. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

VERSLAG VERGADERING PARTICULIERE SYNODE ZUID OP 7 APRIL 2005

Bidstond

De bidstond werd gehouden op de vooravond van de vergadering van de Synode in het kerkgebouw van de Gereformeerde Gemeente te Scherpenisse. In deze dienst ging voor ds. J.W. Verweij uit Yerseke, preses van de vorige Synode. Hij bediende het Woord uit Openbaring 1:5: *En van Jezus Christus, Die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden, en de Overster der Koningen der aarde. Hem, Die ons heeft liefgehad, en ons van onze zonden gewassen heeft in Zijn bloed.*

Het thema van de prediking was: Jezus Christus, de trouwe Getuige,

1. Zijn profetische liefde in Zijn gemeente
2. Zijn priesterlijke liefde in en voor Zijn gemeente
3. Zijn koninklijke liefde over Zijn gemeente.

Opening synodevergadering

De vergadering wordt geopend door ds. A.A. Brugge met het laten zingen van Psalm 22 vers 14, het lezen van Jesaja 45 vers 15 tot 25 en gebed.

De tijdelijke preses roept alle aanwezigen een hartelijk welkom toe. Hierna spreekt de tijdelijke preses een openingswoord

naar aanleiding van Jesaja 45 vers 22 en 23: *Wendt u naar Mij toe, wordt behouden, alle gij einden der aarde, want Ik ben God, en niemand meer. Ik heb gezworen bij Mijzelf, er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond gegaan, en het zal niet wederkeren; dat Mij alle knie zal gebogen worden, alle tong Mij zal zweren.*

Lastbrieven

Van de primus-afgevaardigden is ds. C.G. Vreugdenhil met kennisgeving afwezig; zijn plaats wordt ingenomen door oud. G.A. Terlouw.

Moderamen

Ds. J.W. Verweij wordt gekozen tot preses, ds. G.J.N. Moens tot assessor-preses, ds. C. de Jongste tot scriba, ouderling S. Boogaard tot assessor-scriba. Ouderling L.J. Goud wordt dit keer bij acclamatie aangewezen tot quaestor.

Acta

De acta van de vorige vergadering van de Particuliere Synode Zuid, gehouden op 22 april 2004, zijn door het moderamen van die vergadering vastgesteld.

Correspondentie andere Synodi

Names de P.S.-Zuid-West brengt ds. P. Mulder de hartelijk groeten over, namens de P.S.-Noord-West ds. J.B. Zippro en namens de P.S.-Oost ds. C.A. van Dieren

Correspondentie

1. Naar aanleiding van het jaarverslag van de Raad van Toezicht van de Stichting Zorgverlening wordt naar voren gebracht dat er in de synode onvoldoende zicht is op de wijze waarop we als synode werkelijk invloed zouden kunnen uitoefenen op de Stichting Zorgverlening en Stichting Steunfonds. Ondanks de schema's die zijn opgesteld is de bestuursconstructie nog steeds ondoorzichtig. Waar liggen precies bepaalde verantwoordelijkheden? Kunnen we als Synode aansprakelijk gesteld worden voor het financiële beleid? Kunnen statuten zonder medewerking van de synode worden gewijzigd? Een afgevaardigde wijst op de vele fusies binnen de gezondheidszorg, waardoor soms instellingen van onze gemeente interkerkelijk worden. Dit lijkt ook bij de Stichting Zorgverlening te gaan gebeuren.

De synode besluit om een commissie in te stellen die het volgende mandaat krijgt: *na te gaan hoe de betrokkenheid van de P.S. bij het functioneren van de Raden van Toezicht van de diverse instellingen rondom de zorg is te optimaliseren.* De synode benoemt de volgende broeders in deze commissie: ds. J.M.D. de Heer, ds. G.J.N. Moens, ouderling, M. van den Berge, ouderling J.P. Bosman en ouderling L. Moerland (samenroeper).

2. Van de Stichting tot hulpverlening der Gereformeerde Gemeenten in de P.S.-Zuid zijn verschillende stukken ontvangen.

Het jaarverslag van de stichting geeft geen aanleiding tot vragen. De stichting vraagt om de aftredende broeders: Joh. Tanis, C.A. Terlouw en A.C. de Visser te herbenoemen en tevens om in de plaats van voorzitter ds. J.J. Tanis te benoemen ds. A.A. Brugge. De synode gaat hiermee

akkoord.

N.a.v. het verslag van br. Van Veldhuizen vraagt één der afgevaardigden of het nodig is dat de pastoraal werker ook ambtsdrager is. In het jaarverslag wordt ook naar deze problematiek verwezen en geopperd dat een pastoraal werker een zelfde status als een evangelist zou kunnen krijgen. Bij de bespreking van deze vraag door de synode blijkt dat er verschillende aspecten aan deze zaak verbonden zijn, met name arbeidsrechtelijk en kerkrechtelijk. De synode acht de situatie ongewenst dat een gemeente als het ware een ouderling zou kunnen worden opgedrongen. De synode besluit om het bestuur van de stichting te verzoeken een voorstel te doen, waarbij rekening is gehouden met alle facetten die in de bespreking zijn genoemd.

De preses wenst br. Van Veldhuizen van harte sterkte toe en Gods zegen in dit vaak moeilijke werk, dat grote waardering van de synode wegdraagt.

Ten aanzien van de werkgroep Shaloom wordt desgevraagd medegedeeld, dat hieraan ook leden van buiten de gemeente Kapelle-Biezingen deelnemen.

3. Het verslag van de quaestor van de ontvangsten en uitgaven over de periode 1 februari 2004 tot 1 februari 2005. De financiën zijn gecontroleerd en akkoord bevonden door oud. M. van den Berge en oud. B. Sturm. Een afgevaardigde vraagt of de reserves niet te krap zijn. Deze vraag wordt door de quaestor beantwoord. Verder is er ook een begroting bijgevoegd voor het jaar 2005/2006; deze begroting wordt door de synode goedgekeurd.

4. De classis Goes heeft op verzoek van de Stichting Steunfonds diaken G. Verschuure voorgedragen voor een herbenoeming als bestuurslid. De synode gaat hiermee akkoord.

5. De classis Middelburg draagt de heer J.L. van der Maas voor als bestuurslid van de Stichting Steunfonds en de heer A.C. Hage als bestuurslid van de Stichting Zorgverlening. De synode gaat ook met deze voordracht akkoord.

Rapporten en benoemingen

Van de rapporten van de deputaten art. 48 en art. 49 wordt kennis genomen. Als secundus voor de deputaten art. 48 D.K.O. worden benoemd ds. A. Verschuure, Krabbendijke en ds. C.G. Vreugdenhil, Vlissingen, en als secundus deputaten art. 49 D.K.O. ds. J.W. Verweij, Yerseke en ds. J.M.D. de Heer, Middelburg-C.

Aanwijzing roepende kerk

De gemeente van Kruiningen wordt aangewezen als roepende kerk om op D.V. donderdag 27 april 2006 de Particuliere Synode samen te roepen. De bidstond zal gehouden worden op D.V. woensdag 26 april te Kruiningen. In deze dienst hoopt de preses van deze synode, ds. Verweij, voor te gaan.

Sluizing

Na een kort slotwoord verzoekt de preses, ds. Moens te eindigen. Deze laat zingen Ps. 98 vers 4 en gaat voor in dankgebed, waarna de preses de vergadering sluit.

S. Boogaard, assessor-scriba

VERSLAG VERGADERING CLASSIS ROTTERDAM OP 22 APRIL 2005 te ROTTERDAM-CENTRUM

Opening

De vergadering wordt namens de roepende kerk van Spijkenisse door ds. L. Terlouw geopend. Hij heet alle afgevaardigden en belangstellenden hartelijk welkom. In het bijzonder ds. P. Mulder die deze avond in ons midden is i.v.m. het aannemen van het beroep van de gemeenten Krimpen aan den IJssel. Vervolgens laat hij Psalm 93 : 2 en 3 zingen, leest Openbaring 4 en gaat voor in gebed. Dan staat hij stil bij enkele bijzonderheden sinds de vorige classisvergadering.

Op 24 februari 2005 is oud-diaken T.P. van Vliet van Rotterdam-Centrum overleden in de leeftijd van 73 jaar en op 3 april 2005 overleed oud-ouderling J.M. Benard van de gemeente Capelle-West in de leeftijd van 55 jaar. Op 1 januari 2005 was het 35 jaar geleden dat ouderling A. Kalkman in het ambt werd bevestigd. Eerst diende hij 1½ jaar in Capelle a/d IJssel en daarna in Krimpen a/d IJssel. Op 14 februari 2005 was diaken C. Demper van Barendrecht 45 jaar ambtsdrager. (voorheen te Rotterdam-Zuid) Op 17 maart 2005 was ouderling W. Neeleman, van Krimpen a/d IJssel 45 jaar getrouwd. Op 6 april 2005 bestond de gemeente van Hellevoetsluis 40 jaar. In een dienst op 7 april j.l. werd daar aandacht aan besteed.

Verblijvende zaken maar ook aangrijpende zaken. De Heere moge allen die bedroefd zijn en in rouw zijn gedompeld genadig ondersteunen en Zijn vertroosting schenken.

Vervolgens staat de tijdelijke preses stil bij het voorgelezen bijbelgedeelte en wel in het bijzonder bij vers 3b: "en een regenboog was rondom den troon, in het aanzien der steen Smaragd gelijk". De Heere is de Getrouwe, Hij gaat door met Zijn werk temidden van alles wat verontrust. Dat wij ook als ambtsdragers daar troost uit mogen putten.

Moderamen

Het moderamen wordt als volgt samengesteld: ds. W. Silfhout, preses; ds. L. Terlouw, 1e assessor; ouderling J.W. Platschorre, 2e assessor; ouderling A. Kalkman, quaestor; ouderling K. Bel, scriba en ds. A. Moerkerken, adviseur.

Notulen

N.a.v. de notulen van 14 januari 2005 merkt een afgevaardigde, tevens lid van de Raad van Toezicht van de SGZZH op dat het in de praktijk onmogelijk is om altijd belangrijke zaken vooral met de classis te bespreken. Er wordt afgesproken dat dit toch zoveel mogelijk zal gebeuren. Er wordt geadviseerd om anders een predikant te raadplegen of desnoods toch de besluitvorming op te schorten totdat de classis bijeen is geweest.

Ingekomen stukken

Het verslag van de kascontrolecommissie over de jaren 2002, 2003 en 2004 wordt goedgekeurd en de quaestor van de classis wordt decharge verleend. Wel wordt de

aanbeveling van de commissie ter harte genomen dat er voortaan een schriftelijk verzoek of nota moet zijn betreffende de bijdrage aan de Particuliere Synode Zuid-West. De controle vindt om de drie jaar plaats.

N.a.v. het jaarbericht van de raad van toezicht SGZZH merkt de preses op, dat van twee gemeenten de kerkenraad een gesprek heeft gevraagd met het bestuur van de SGZZH. De reden is de zorg over de nieuwbouw van één van de verzorgingshuizen waar ook een groot appartementengebouw bij komt als aanleunfaciliteit. Het is niet geheel duidelijk hoe het bestuur daar de identiteit zal gaan bewaken.

Uitgegane stukken

Er is een bedankbrief geschreven aan de Oud Geref. Gemeente te Alblasserdam inzake verkoop pand Gouwstraat. Deze gemeente heeft zich zeer coulant opgesteld bij de verkoop van dit pand.

Rapport evangelisatie

Vanuit de classicale commissie voor evangelisatie wordt mondeling de stand van zaken betreffende de evangelisatiepost toegelicht.

Het pand

Architect en bouwkundige hebben op basis van een programma van eisen een verbouwingsplan voor het aangekochte pand aan de Gouwstraat opgesteld. Het plan is in fases opgedeeld.

1e fase: de slechte buitenzijde van de kerkzaal z.s.m. aanpakken, deze fase is uitgewerkt door het maken van een begroting met een bestek, een drietal aannemers is benaderd en een drietal offertes is binnengekomen. Met de laagste aanbieder zal worden afgestemd wanneer de werkzaamheden worden uitgevoerd.

2e fase: de inrichting van het inloophuis/bijbelwinkel. Deze fase is nog niet afgerond. Enkele schetsontwerpen zijn door de architect gemaakt, op de commissievergadering besproken advies van het Deputaatschap voor Evangelisatie is gewogen m.b.t. de benodigde ruimten voor o.a. maaltijdprojecten, bijbelstudie, winkel en inloophuis, keuken.

De keuze voor één van de varianten is gemaakt. Nadere uitwerking van het schetsontwerp naar bestek en specifieke begroting vindt plaats.

3e fase: bezien op welke wijze de bovenwoningen (buitenkant) worden aangepakt. Afhankelijk van de kosten die de 2e fase met zich meebrengt. Tevens opknappen door vrijwilligers van de kerkzaal.

Financiën

In het eerste kwartaal van 2005 is totaal € 19.380,- ontvangen t.b.v. het project Rotterdam. Het totaal ontvangen bedrag is ruim voldoende om de reguliere kosten voor dit jaar te voldoen. Dit betekent dat de binnenkomende geldstroom de rest van het jaar volledig gebruikt kan worden voor de verbouwing, waarvoor in totaal zo'n kwart miljoen euro nodig is.

Vrijwilligers

Naar aanleiding van het verzoek in januari

jl. om namen van vrijwilligers door te geven is door een tweetal kerkenraden gereageerd. Mochten andere kerkenraden ook nog namen door willen geven, dan verneemt de commissie dit graag.

Samenwerking met het Deputaatschap voor Evangelisatie

Het evangelisatiewerk is in beweging in het land. De concrete situatie op een aantal plaatsen brengt met zich mee dat het noodzakelijk is om op meer dezelfde wijze in een heldere structuur met bovengemeentelijk evangelisatiewerk bezig te zijn. Dit betreft het evangelisatiewerk zelf, maar ook de geldstromen die op allerlei plaatsen tot stand zijn gekomen en die in totaliteit soms wat onoverzichtelijk zijn. Het deputaatschap streeft er naar een aantal zaken te concretiseren en aan te passen in het conceptreglement, waarin de samenwerking tussen classis en deputaatschap wordt beschreven. Doordat de samenwerking op verschillende plaatsen met classes reeds praktijk is, wordt er overleg gevoerd tussen het deputaatschap en de classiscommissie over de tekst van het reglement. Zodra het conceptreglement er is zal de classiscommissie de classis Rotterdam hierover haar visie en advies geven.

Vacatures commissie

Op de Generale Synode is de samenwerking tussen classes besproken. De uitkomst van de bespreking is dat bij samenwerking de classis, binnen wier grenzen het classicale evangelisatiewerk plaatsvindt, vanzelf de classis is die primair verantwoordelijk is voor het werk. De andere classes kan mede worden betrokken door enkele leden in de classicale commissie te benoemen. De commissie stelt de vergadering voor om op deze wijze ook de samenwerking met de classis Ridderkerk tot stand te brengen. Concreet betekent dit dat de classis Rotterdam aan de classis Ridderkerk het verzoek richt om een tweetal commissieleden te benoemen voor de classicale evangelisatiecommissie Rotterdam. Daar we momenteel een tweetal vacatures hebben t.o.v. de beginsituatie is het ledental van de commissie dan weer op peil. Wij willen de classis Rotterdam dan ook adviseren om dit verzoek aan de classis Ridderkerk te doen. Hiertoe wordt besloten.

Verder wordt n.a.v. een vraag afgesproken dat de gemeenten één evangelisatiecollecte per jaar zullen afdragen aan de classis en tenminste één collecte aan het deputaatschap voor evangelisatie.

Rapporten visitaties

Verder worden de visitatieverslagen voorgelezen van vier gemeenten. In het algemeen kan worden gesteld dat er een trouwe opkomst is onder de bediening van Gods Woord. Men mag vruchten opmerken op de prediking. Men ziet wel uit naar verdie-

ping. Het catechetisch onderwijs mag overal zijn voortgang hebben. De opkomst is verblijvend. De Heere legt nog beslag onder de jeugd. Een enkele keer wordt bij de oudere jeugd een vermindering aan belangstelling geconstateerd.

Enkele gemeenten krijgen steeds meer te maken met een teruglopend ledenaantal. Dat baart de nodige zorgen, ook in het vervullen van de ambten.

Er zal verder worden onderzocht of de aangepaste catechisatie in de classis kan worden gebundeld. Ook werden tijdens de visitatiebezoeken diverse vragen gesteld en beantwoord.

Overkomst van ds. P. Mulder

Niet alleen de gemeente van Krimpen aan den IJssel is verblijd maar ook de classis Rotterdam met de overkomst van ds. P. Mulder. Preses geeft hem de gelegenheid om te vertellen hoe de Heere zijn hart heeft overgebogen naar de gemeente van Krimpen aan den IJssel. Hierna verklaart ds. Mulder hoe de Heere hem met de woorden: "Kom over en help ons" duidelijk heeft geroepen. Hij benadrukt dat we het niet van hem moeten verwachten maar alleen van de Heere. Hierna worden de door ds. Mulder overgelegde vereiste bescheiden gecontroleerd. Deze worden in orde bevonden.

Preses spreekt enige hartelijke woorden van welkom en verzoekt de classis om hem Psalm 121:2 toe te zingen. Op D.V. 1 juni 2005 zullen bevestiging en intrede plaatsvinden. Tenslotte worden de consulentenschappen vastgesteld.

Rondvraag

Een afgevaardigde vraagt of de Theologische School en de gemeente Rotterdam-Centrum onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Dat is niet zo, maar het samen optrekken is in het verleden wel vruchtbaar geweest. De Theologische School heeft echter een eigen verantwoordelijkheid.

De gemeente Vlaardingen is de roepende kerk. De volgende vergadering is D.V. vrijdagavond 23 september 2005 of, als er geen punten zijn, 13 januari 2006.

Sluiting

Preses dankt allen voor hun bijdrage om deze classis ordelijk te doen verlopen. Hij verwijst naar het openingswoord waar werd gesproken over de regenboog rondom de troon. Jezus Christus is gisteren en heden Dezelfde tot in der eeuwigheid! Het kostersechtpaar wordt bedankt voor de goede zorgen. Preses vraagt ouderling J.W. Platschorre met dankgebed te eindigen. Deze laat eerst nog zingen Psalm 85 vers 2 en eindigt met gebed. Hierna sluit preses de vergadering.

K. Bel, scriba.

COMMISSIE ALLOCHTONEN

De Commissie Allochtonen, in het leven geroepen door het Deputaatschap voor de Evangelisatie, wil de gemeenten graag van dienst zijn. De commissie heeft als taak zich nader te bezinnen op evangelisatie onder allochtonen, te zoeken naar verantwoord materiaal en voorlichting te geven aan kerkenraden en evangelisatiecommissies.

Op onze commissie mag een beroep gedaan worden als men een gemeenteavond wil houden die in het teken staat van het werk onder allochtonen, hun cultuur en hun godsdienst, in het bijzonder de islam. Ook vrouwenverenigingen kunnen ons uitnodigen voor een lezing over deze onderwerpen. Daarbij zal aandacht worden gegeven aan handreikingen voor de praktijk. Neem gerust contact op met: mw. J. van Sluijs-Rosendaal, Westerzicht 343, 4385 BC Vlissingen, tel. 0118-464746, e-mail: j.rosendaal@kliksafe.nl.

ACTIEMARKT IN ALBLASSERDAM

Op D.V. zaterdag **11 juni** wordt er een actiemarkt gehouden t.b.v. de verbouw van het kerkgebouw van de Geref. Gemeente van Alblasserdam. In zo'n 65 kramen is er van alles te koop, zoals kinderkleding, boeken, diverse etenswaren, doe-het-zelf-artikelen enz. Ook is er een rommelmarkt. Ook voor de kinderen is er van alles te doen. De organist Arjan Uitbeijerse zal diverse orgels bespelen en zal een muziekgroep o.l.v. Hendrik Jan van der Heiden diverse stukken ten gehore brengen.

De actiemarkt wordt gehouden in een loods van Abr. de Haan Transport & Opslag aan de Edisonweg op het industrieterrein te Alblasserdam. De markt duurt van 9.00 uur tot rond 15.30 uur.

SNUFFELMARKT IN LISSE

D.V. zaterdag **11 juni** organiseren de verenigingen van de Geref. Gemeente van Lisse een snuffelmarkt bij kasteel Keukenhof. Op de markt, die om 9.00 uur start en afgesloten wordt met een veiling van 15.00-16.00 uur, is er voor ieder wat wils. Naast de verkoop van diverse artikelen, zoals kleding, meubels, speelgoed, bloemen en fruit, vinden er tal van activiteiten plaats, ook voor de kinderen. Daarnaast kunt u genieten van een boswandeling, o.l.v. een gids.

De opbrengst van deze markt is bestemd voor zending, evangelisatie, jeugdbond en de Salemkerk van de Geref. Gemeente(n). Parkeren uitsluitend op het weiland Stationsweg/Loosterweg Noord.

ZANGAVONDEN

Apeldoorn

Het Groot Samengesteld Koor o.l.v. Patrick van der Linden heeft een CD-opname laten maken van liederen die DV 11 juni in de Grote Kerk (Koninginnelaan 1) te Apeldoorn tevens ten gehore zullen worden gebracht. De CD zal dan officieel worden gepresenteerd en overhandigd aan het Deputaatschap voor Evangelisatie. De opbrengst van de CD komt geheel ten goede aan het evangelisatiewerk. Deze koor- en samenzangavond begint om 19.00 uur. Opening en leiding: ds. C.J. Meeuse. Collecte t.b.v. het evangelisatiewerk. Kunt u deze avond niet bijwonen, maar wilt u wel de prachtige CD bestellen (à 14,50 euro) stuur dan uw bestelling naar aeschouten@kliksafe.nl of bel 010-4505995.

Gouda

De ring West van de bond van zangverenigingen der Geref. Gemeenten organiseert op D.V. zaterdag **4 juni** om 14.00 uur een jeugdzangmiddag in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Gouda, Ronsseweg 1-3.

Medewerkenden zijn: de jeugdkoren "Looft den Heere" uit Zoetermeer, "Seba" uit Krimpen a/d IJssel en "Jong Sursum Corda" uit Gouda.

De collecte is bestemd voor het Deputaatschap Evangelisatie.

Leerdam

Op D.V. zaterdag **11 juni** zal er een zangavond worden gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Leerdam t.b.v. de Vakantieweken Gehandicapten van de Geref. Gemeenten. Hieraan wordt medewerking verleend door het jeugdkoor "De Kleine Lofstem" uit Geldermalsen en het gemengd koor "Comt nu met Sangh" uit Veen. De leiding is in handen van ouderling H.J. van Schothorst. Aanvang: 19.30 uur.

Middelburg

Op D.V. **18 juni** wordt er een koor- en samenzangavond gehouden in de Ter Hoogkerk van de Geref. Gemeente te Middelburg-C. De avond staat onder leiding van een ouderling van die gemeente. Medewerking wordt verleend door het jongerenkoor "Het Kleinood" en het mannenkoor "Ethan" uit Yerseke. Er is veel samenzang. De netto-opbrengst van de collecte is bestemd voor de jeugdbond van de Geref. Gemeenten. Aanvang: 19.30 uur.

Rotterdam-Alexanderpolder

De ring West van de bond van zangverenigingen der Geref. Gemeenten organiseert op D.V. vrijdag **10 juni** om 19.45 uur in het kerkgebouw van de Geref. Gemeenten (Sionkerk) te Rotterdam-Alexanderpolder, Romanohof 8-10 een koor- en samenzangavond. Medewerking hieraan wordt verleend door: het mannenkoor "Datheen" uit Leiderdorp, de gemengde koren "Euphonia" uit Vlaardingen en "De Lofstem" uit Lisse en het jeugdkoor "De kleinoot" uit Capelle a/d IJssel. De collecte is bestemd voor de "vakantieweken gehandicapten".

Tholen

Met medewerking van het jeugdkoor "Sjaloom" uit Tholen, het jongerenkoor "Laudate Dominum" uit Kapelle, de gemengde koren "Vox Humana" uit Krimpen a/d IJssel en "Crescendo" uit Tholen wordt op D.V. zaterdag **11 juni** een zangavond gehouden in de Rehobothkerk te Tholen, ds. G.H. Kerstenstraat 2. Het thema is: 60 jaar bevrijding en 25-jarig regeringsjubileum. Ds. C. de Jongste heeft de leiding. De kollekte is bestemd voor: vakantieweken gehandicapten. Aanvang: 19.30 uur.

Bevrijdingsherdenking in houten

Op D.V. zaterdag **4 juni** zal in de Eskolkerk te Houten, Poldermolen 1, de 60-jarige bevrijding van ons land herdacht worden en stilgestaan worden bij wat de vrijheid ons in het licht van Gods Woord te zeggen heeft. Hieraan werken mee: het kinderkoor "Hamaälöth" en het Eskolkoor. Er zal veel samenzang van bekende vaderlandse liederen en psalmen zijn. Het kinderkoor "Hamaälöth" hoopt dan zijn eerste uitvoering te geven. Aanvang: 19.30 uur. Voor meer informatie: 030-6390445.

ORGELWANDELING UTRECHT

De Westerkerk van de Geref. Gemeente in Utrecht heeft een bijzonder orgel. Het orgelfront is bekend van de foto's van de Generale Synode. U kunt dit Quellhorst-orgel uit de 18e eeuw horen en er psalmen bij zingen op D.V. zaterdag **25 juni**. Dan organiseert de Vereniging van Organisten van de Geref. Gemeenten (VOGG) een wandeling langs de mooiste orgels van Utrecht. Op het programma staan: orgelmuziek, samenzang en koorzang. Ook wordt aandacht besteed aan het jaarthema "De 8 modi". Aanvang: 10.00 uur in de Westerkerk, waar Frank van Basten het orgel zal bespelen. Tevens zullen we enkele psalmen zingen. Om 12.00 uur volgt een orgelconcert door Wouter van Belle in de St. Catharinekathedraal. Om 13.30 uur zijn we te gast in de Nicolaïkerk waar Stephan Taylor instrumenten van Marcussen zal bespelen. We zullen ook een aantal psalmen zingen. Om 15.30 uur schuiven we aan bij het reguliere zaterdagmiddagconcert in de Domkerk. Jan Jansen bespeelt het orgel, tevens brengt de Domcanterij koormuziek ten gehore.

Meer informatie is te vinden op de website van de VOGG: www.kerkenmuziek.nl. De deelname aan de tocht is gratis. Aanmelding is niet nodig maar wel gewenst: Johan.Polder@kliksafe.nl; tel. 033-2858454.

BESTEDING TSUNAMI-GELDEN

Het Deputaatschap tot Hulpverlening in Bijzondere Noden heeft in de loop der jaren al vele acties gevoerd om getroffen en van natuurrampen te helpen. Dikwijls werd door de leden van onze gemeenten daarvoor veel geld beschikbaar gesteld. Nooit is echter een zo groot bedrag gegeven als nu voor de getroffen door de tsunami, die tweede Kerstdag Zuidoost Azië trof. Bijna € 2.500.000,- werd ontvangen voor de hulpverlening in dit zo zwaar getroffen gebied.

Het deputaatschap was verwonderd over de manier waarop met gulle hand gegeven werd. Daarnaast voelde men ook de verantwoordelijkheid om dit grote bedrag op de juiste wijze te besteden. Nu we zover zijn dat een goede besteding gevonden is, wil het deputaatschap u dan ook graag op de hoogte stellen van de besteding van de gelden.

In eerste instantie is er € 225.000,- beschikbaar gesteld voor directe noodhulp, d.w.z. voor voedselpakketten, drinkwater, dekens, etc. Het grootste gedeelte van dit bedrag is beschikbaar gesteld voor Indonesië, kleinere bedragen voor India (€ 16.000,-) en Sri Lanka (€ 40.000,-)

In Indonesië is het geld ook gebruikt voor de kosten van het transport van 1000 tenten en voor de aanschaf en het vervoer van 5 grote drinkwatersystemen naar Atjeh, de zwaar getroffen provincie op het eiland Sumatra.

Er is nog een bedrag van € 40.000,- beschikbaar gesteld voor directe noodhulp voor het eiland Nias. Deze hulp is aan de bewoners van dit eiland nog steeds noodzakelijk, omdat dit eiland korte tijd na de tsunami ook nog getroffen werd door een aardbeving. De rest van de gelden wordt gebruikt voor de wederopbouw van de getroffen gebieden.

In eerste plaats is de herbouw gefinancierd van een meisjeshuis en een dagverblijf op Sri Lanka. Ook is de reparatie van een jongensinternaat en van een dak van een kerk betaald. Totaal is voor de reconstructiewerkzaamheden op Sri Lanka een bedrag van € 200.000,- gegeven.

Het grootste deel van de beschikbare gelden zal worden gebruikt voor hulpverlening in Atjeh op Sumatra. Om te zorgen voor een goede besteding zijn een deputaat en de algemeen secretaris van het deputaatschap naar Atjeh geweest om zich persoonlijk op de hoogte te stellen van de mogelijkheden om de beschikbare fondsen op de beste wijze te besteden. Het was een aangrijpend gezicht om te zien wat voor verwoestingen de tsunami heeft aangericht. Met onvoorstelbare kracht heeft de vloedgolf op vele plaatsen langs de kustlijn alles verwoest. Het is bijna niet te geloven dat bv een ponton, die in de zee voor de kust van

Sumatra lag, door de zeegolf over de huizen heen bijna een kilometer het land was ingeslingerd. Het aantal mensen dat in Indonesië is omgekomen is ca. 240.000. Een ongelooflijk leed, dat daarnaast ook een enorme invloed heeft op het dagelijks leven in dit deel van Indonesië. In de hoofdstad van de provincie, Banda Atjeh, is een kwart van de bevolking omgekomen. Dit betekent dat het leven in deze stad is ontwricht: denk slechts aan het bestuursapparaat, de politie etc.

Door het deputaatschap is besloten voor de wederopbouw hulp te verlenen. In Sigli op het eiland Sumatra en op het eiland Nias, ten westen van Sumatra. Terwijl het overgrote deel van Indonesië islamietisch is, valt het op dat de mensen op het eiland Nias veelal christelijk zijn. In Sigli hopen we 500 huizen te doen bouwen en 150 vissersboten, Verder zal 100 ha. van de garnalenvijvers, die door de tsunami zijn verwoest, worden hersteld. Hierdoor kunnen de vissers weer zelf voor hun inkomen en gezin zorgen.

Ook zal van de door beschikbaar gestelde gelden een kliniek en een basisschool worden hersteld. Op het eiland Nias zal voor de wederopbouw € 250.000,- beschikbaar worden gesteld om het mogelijk te maken dat de mensen weer voor een eigen inkomen kunnen zorgen. Ook zal een gezondheidsprogramma voor kinderen worden opgezet, een school gereconstrueerd worden en zal hulp geboden worden aan de organisaties die op dit eiland bezig zijn met de uitvoering van deze projecten.

Bij elkaar een hele lijst met activiteiten waarvan de uitvoering minstens een jaar zal duren. Wij hopen echter dat de Heere Zijn onmisbare zegen wil verbinden aan de hulp die mag worden verleend en dat Hij ook Zijn kerk wil planten in een gebied waar het Woord vrijwel onbekend is. Daarnaast mag hulp verleend worden aan christelijke bewoners van het eiland Nias.

Namens het Deputaatschap

Bijzondere Noden,

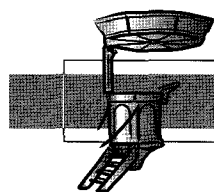
ds. L. Blok, voorzitter.

J. van Heteren, algemeen secretaris.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDING

Op 29 april ontving dhr. J. Nieuwenhuizen, lid van onze gemeente, uit handen van de wnd. burgemeester van Wageningen, dhr. Rutten, een koninklijke onderscheiding. Hij werd benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding werd hem verleend wegens zijn verdiensten op het terrein van het maatschappelijk leven. Vele jaren heeft hij zich ingezet voor mensen die het in het maatschappelijk leven moeilijk hebben en kampten met problemen. Vooral op het gebied van het arbeidsproces en het arbeidsrecht. Hiervoor heeft hij diverse bestuursfuncties bekleed. Daarnaast heeft hij veel werkzaamheden verricht voor de Geref. Bijbelstichting en de SGP. Wij willen dhr. Nieuwenhuizen van harte feliciteren met deze onderscheiding en hem Gods onmisbare zegen toewensen.

Kerkenraad Geref. Gemeente Wageningen.

Predikbeurten

ZONDAG 5 JUNI 2005

Aagtekerke 9.30 en 19.00 uur ds. Verschuure; Alblaserdam 9.30 en 16.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 15.30 uur stud. Van Belzen; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur leesdienst; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 10.00 en 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Beekbergen 19.00 uur ds. Tuinier; Benthuizen 9.30 en 18.00 uur ds. Gunst; Berkenwoude 9.00 uur ds. Paul en 15.00 uur ds. W. Harinck; Bodegraven 10.00 uur ds. Bac (H.D.); Borssele 14.00 uur ds. Schipper; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Breda 14.30 uur ds. M. Karens; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur leesdienst; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 16.30 uur ds. Paul; Deventer 15.30 uur ds. J. Karels; Dinteloord 14.30 uur ds. Brugge; Dirksland 15.00 uur ds. Hogchem; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels;

Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.00 uur ds. Van Ekeveld; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Enter 14.30 uur ds. L. Blok; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 9.30 en 18.00 uur ds. Moens en 14.00 uur leesdienst; Gorinchem 10.00 uur ds. Moerkerken; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder 9.30 en 18.00 uur ds. Schipper en 14.00 uur leesdienst; 's-Gravenzande 9.30 en 15.30 uur ds. Van Krimpen; Groningen 15.30 uur ds. Hoogerland; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Houten 11.00 en 17.00 uur leesdienst; Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Krabbendijke 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 10.00 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leerdam 10.00 en 18.00 uur ds. Boogaard; Lisse 10.00 en

16.00 uur ds. Neele; Meeuwen 14.30 uur ds. Melis; Meliskerke 9.30, 14.30 en 19.00 uur ds. J. de Pater; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. P. Blok; Mijdrecht 19.00 uur ds. Visscher; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur ds. Van Belzen; Naaldwijk 18.30 uur ds. Van Krimpen; Nieuw Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. De Wit; Nieuwdorp 14.30 uur ds. Moens; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. A.B. van der Heiden; Nisse 14.00 uur ds. Verweij; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur leesdienst; Ooltgensplaat 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. De Jongste; Oostburg 10.00 en 15.30 uur ds. C. Harinck; Oostkapelle 15.00 uur ds. De Heer; Oostvoorne 10.00 uur ds. Terlouw; Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur leesdienst; Puttershoek 14.30 uur ds. De Wit; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Ridderkerk-Slikkerveer 15.00 uur ds. W.J. Karels; Rijssen-Noord 9.30 en 18.30 uur ds. Van Dieren en 14.30 uur leesdienst; Rijssen-West 9.30 uur ds. Mol en 15.00 uur ds. Van Dieren; Rijssen-Zuid 9.30 en 18.30 uur (H.D.) ds. Schreuder en 14.30 uur leesdienst; Rotterdam-Alexanderpolder 10.00 en 16.00 uur ds. Van Dijk; Rotterdam-Centrum 19.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Rotterdam-Zuidwijk 19.00 uur ds. Clements; Scherpenisse 9.30 en 18.30 uur ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 10.00 en 17.00 uur ds. Zippro; Soest 9.30 (H.A.) en 15.00 uur ds. Visscher; Terneuzen 18.30 uur ds. Vreugdenhil; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Tholen 10.00, 14.30 en 18.30 uur leesdienst; Tricht-Geldermalsen 10.00 uur ds. Van Eckeveld (H.D.); Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 (H.A.) en 17.00 uur ds. Bakker; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 15.00 uur ds. F. Mulder; Vlaardingen 19.00 uur ds. Driessen; Vlissingen 9.30 (H.A.) en 16.00 uur ds. Vreugdenhil; Waarde 9.30 en 18.00 uur ds. Hofman en 14.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 (H.D.) en 18.00 uur ds. M. Karens; Westkapelle 9.30 en 18.30 uur ds. Baajens; Woerden 10.00 en 18.30 uur ds. W. Harinck; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zeist 10.00 en 18.30 uur leesdienst; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur stud. Van Manen; Zwijndrecht 19.00 uur ds. P. Mulder; Zwolle 19.00 uur ds. Tanis.

DINSDAG 7 JUNI 2005

Andijk 19.30 uur ds. Hoogerland; Berkenwoude 19.30 uur ds. Van Eckeveld; Dirksland 19.30 uur ds. Melis; Doetinchem 19.30 uur ds. Van der Net; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 19.30 uur ds. Van Dieren; Hardinxveld-

Giessendam 19.30 uur ds. Veenendaal (voor de zending); Naaldwijk 19.45 uur ds. Terlouw; Nisse 19.30 uur ds. Van Aalst; Rhenen 19.30 uur ds. W.J. Karels (voor de zending); Rotterdam-Centrum 19.45 uur ds. Bakker; Sprang Capelle 19.30 uur ds. Verweij; Terneuzen 19.30 uur ds. Moens; Tricht-Geldermalsen 19.30 uur stud. Van Belzen.

WOENSDAG 8 JUNI 2005

Aalst 19.30 uur ds. Van Boven; Amsterdam-Noord 19.30 uur ds. Tanis; Brakel 19.30 uur ds. Beens; Emmeloord 19.30 uur ds. Neele; Goes 19.30 uur ds. Moens (afscheidsdienst); Goudswaard 19.30 uur ds. W.J. Karels; Haarlem 19.30 uur ds. De Wit; Hellevoetsluis 19.30 uur ds. Gunst; Leerdam 19.30 uur ds. Clements; Opperdoes 19.30 uur ds. Van Krimpen; Ouddorp 19.30 uur ds. De Jongste; Poortugaal 19.30 uur ds. F. Mulder; Poortvliet 19.30 uur ds. Tuinier; Rijssen-West 19.30 uur ds. Hakvoort; Rotterdam-Alexanderpolder 19.30 uur ds. Hogchem; Sint Annaland 19.30 uur ds. P. Mulder; Soest 19.30 uur ds. Brugge; Stolwijk 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Veenendaal 19.30 uur ds. M. Karens; Westzaan 19.30 uur ds. W. Harinck; Zwolle 19.30 uur ds. Visscher.

DONDERDAG 9 JUNI 2005

Bodegraven 19.30 uur ds. Mondria; Capelle a/d IJssel-West 19.45 uur ds. Meeuse; Enkhuizen 19.30 uur ds. L. Blok; 's-Gravenpolder 19.30 uur ds. M. Karens (voor de zending); 's-Gravenzande 19.45 uur ds. Van Gelder; Hardinxveld-Giessendam 14.00 uur ds. W.J. Karels (huw.bev.); Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. Driessen; Hilversum 19.45 uur ds. Schreuder; Kruiningen 19.30 uur stud. Van Manen; Ridderkerk 19.30 uur ds. Melis.

VRIJDAG 10 JUNI 2005

Scherpenzeel 13.30 uur ds. Van Boven (huw.bev.); Terwolde-De Vecht 13.30 uur ds. Tuinier.

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsmann; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Dagje Amsterdam? Bezoek dan eens onze evangelisatiepost. Open van dinsdag t/m zaterdag tussen 10.00 - 16.00 uur. Hartelijk welkom!

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur.

U bent hartelijk welkom in de BIJBELwinkler van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

Te huur ruime vakantiewoning in Zuid-Alberta, Canada, omgeving van Lethbridge. Prachtig gelegen, uitzicht op rivier, prairie en Rocky Mountains, dichtbij dorp en kerken. Voor inlichtingen 00-1403-553-4023. Hollands sprekend.

Collectebonnen machinaal tellen? vraag demo en/of referentie
0548-515415

Te koop in Nieuw-Lekkerland
In rustige woonwijk gelegen ruime ééngeningswoning, 5 slaapkamers (met veel kastruimte) v.v. rolluiken. Ruime tuin met veel privacy. Verwarmde berging/bijkeuken en tweede berging. Voor en achter vrij uitzicht. Winkels op loopafstand. Kerk(en) en basisschool / diverse scholen voor voortgezet onderwijs goed bereikbaar.
Oplevering DV augustus 2005.
Vraagprijs € 219.000,- k.k.
Bel voor informatie: (078) 691 22 66

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

Zandee & De Kuijper heet sinds kort Natuursteen-Huis. Onveranderd is ons vakmanschap en onze persoonlijke service. Wij vertalen uw wensen in een

gedenkteken van steen,
glas of metaal of een
unieke combinatie.
Kijk ook eens op:
www.natuursteenhuis.nl

Goes tel (0113) 216555
Middelburg tel (0118) 612579

Wij leveren buiten Zeeland

Zandee & De Kuijper

Te koop gevraagd: THEOLOGISCHE EN AANVERWANTE BOEKEN.

Antiquariaat Den Hertog/G.J. Zwoferink, tel. zaak: 030-634 66 81

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels
is hoofdealer van:
**Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn**

**Stolk
Orgels**

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

Vakantie Tsjechië

Te huur aangeboden in Tsjechië
(Reuzengebergte), 10 pers. won., vaat-
wasm./magn., wasm./droger, geen TV.
Beziet wk 27, 28 en 30 t/m 32. Ov. wkn
nog vrij. Zomerperiode € 600 p.w.,
incl. schoonm. en toeristenbel.
Voor- en naseizoen lagere prijzen.
Geen huisdieren toegestaan.
Tel. 0318-517463/b.g.g. 06-14230650.

Van BOEKHANDEL & UITGEVERIJ Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

Boeder Scherpenzeel

AMBTSKLEDING

Kostuums: 2 en 3 delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen ~ Jacquets ~ Pantalons
Streppantalons ~ Overhemden ~
Stropdassen ~ Sokken ~ Overjassen
Hoeden ~ Schoenen

Winkel:

Dorpsstraat 229, 3925 KG Scherpenzeel
Telefoon 033-2778899 / 033-2778068

Op afspraak ook Service aan huis!
M 06 5321 5334

Wij verzorgen begravenissen in alle
plaatsen op de Veluwe en in Rijssen
en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begrafenisvereniging
of begrafenisfonds men is aangesloten.

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

Te huur in Elspeet 2 à 3 pers. vak.
huisje, € 150,- p.w. Tel. 06-20999862

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

RST

Zorgverleners

KRAAMZORG

THUIZORG

RST Zorgverleners.
600 zorgverleners staan voor u klaar!
Voor identiteit en kwaliteit.

Bel voor informatie over kraamzorg,
wijkzorg, gespecialiseerde
verzorging, verpleging,
(huishoudelijke) verzorging:
0342 - 42 23 24.

Of wordt zelf RST Zorgverlener!
Reageer op: 0342 - 40 54 65 of
info@rstzorg.nl.

Identiteit
Kwaliteit!

Tel (0342) 42 23 24

Burg Kuntzeaan 27 a • Postbus 154
3770 AD Barneveld • Fax (0342) 42 25 50
www.rstzorg.nl • E-mail: info@rstzorg.nl

Nieuw project

Stichting China

Stichting China is gestart met
vertaling van de
Commentaren van Calvijn

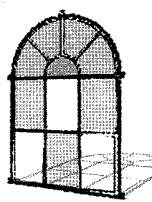
Een noodzakelijk project!

De Chinese huiscementen nu ook in de
voetsporen van Calvijn.
laat de Muur geen belemmering zijn!

Steun de vervolgde Kerk in China en
maak een gift over op

giro 320666

Stichting China
Postbus 1150 • 1900 CB IJsselstein
tel. 0316-516679 • info@stichtingchina.nl
Giro 320666 • Stichting China
www.stichtingchina.nl

- Ontwerp
- Realisatie
- Restauratie

Van Lagen

Forsythiastraat 44
6744 AS Edeveen
0318 - 57 30 45 / 06 - 23 618 640

Voor al uw glas in lood werken

Vakantie op Texel

Rust en ruimte, in eigen sfeer, alle jaargetijden

Comfortabele bungalows

5 nieuwe chalets

Nog enkele boekingen mogelijk t/m week 27 en vanaf week 33.

Kom genieten van jonge lammetjes, broedende vogels en de ontluikende natuur.

Deelweken mogelijk.

Welkom!

Nieuwe brochure: bel 0222 31 83 91

Appartementen voor 55+ers bij de SGZZH

Binnen onze serviceflats Avondrust en Rehoboth te Rotterdam zijn comfortabele 2- en 3-kamer appartementen te huur. In de serviceflats wordt thuiszorg geboden door Agathos Thuiszorg. Deze zorg sluit goed aan bij onze Christelijke identiteit. Voor bezichtiging en nadere inlichtingen kunt u bellen met familie A. van der Giessen (Avondrust 010-4829028) of mevrouw G. van Rijs (Rehoboth 010-4209806). Zij staan u graag te woord!

Te koop gevraagd:

Heid. Cath. van Ds. A. Verhagen en boeken en losse nummers
Uit den Schat des Woords.
0115-612554 na 18.00 uur.

Bescherm joodse kinderen tegen terreur!

De christelijke stichting "Vrienden van het Cheider"

- Zorgt voor beveiliging van de joods- orthodoxe school "het Cheider" in Amsterdam
- Keert zich tegen antisemitisme en terreur
- Helpt joodse kinderen

Maak uw gift over op Giro 419925 Bank 65.30.14.643
t.n.v. Vrienden van het Cheider- Veenendaal
Zie ook onze website www.heidervrienden.nl

Woonruimte gevraagd, zeer dringend,
voor echtpaar met 1 kind. Liefst
Betuwe of Veluwe. Tel. 06-13397971

Te huur in Scherpenzeel (Gld) een
vak. huisje voor 2 pers. Billijke prijs.
Tel. 033-2773770

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04
Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rhenen e.o.

Te huur op Camp. De Hofstee te
Nunspeet ons zomerh. Nog vrij voor
wk 26 en na wk 32. tel. 0113-572513

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

www.israelreizen.nl

8 - 17 nov 10 dgn. € 975.-
met aandacht voor
messiasbelijdende joden
Bezoek onze nieuwe website
of bel Tel 0318-540415 voor informatie

In Kamperland staat een
6-persoons bungalow te huur.
Dicht bij het Veerse Meer en
Noordzeestrand gelegen.
Er is veel privacy aanwezig!
Nog vrij voor week 29 en na week 31.
Bel: 0118-584385

Wie jubileert... wordt bedacht!

Donateursactie

Dit jaar is het 75 jaar geleden dat het evangelisatiewerk vanuit de Gereformeerde Gemeenten begonnen is. Na Merkssem openden door de jaren heen vijf andere posten haar deuren. Enerzijds is er blijdschap dat dit werk al die jaren gedaan mocht worden. Anderzijds moeten we constateren dat de noodzaak van evangelisatiewerk in ons land alleen maar toenomen is. De ontkerstening zet ontzettend hard door. Daarom moet dit werk ook kunnen blijven voortgaan, het liefst zelfs uitgebreid worden. Daarvoor is veel geld nodig. Uw hulp is onmisbaar. Dit jaar een jubileumjaar. En wie jubileert... wordt bedacht! Wilt u vandaag begunstiger worden? Met uw hulp kunnen onze evangelisten hun werk blijven doen.

Mede namens hen hartelijk dank voor uw steun!

Ja, ik steun het werk

Met een donatie van:

- 2 euro p/mnd.
 5 euro p/mnd.
 10 euro p/mnd.
 .... euro p/mnd.

Of ineens:

..... euro per jaar

Ondergetekende gaat akkoord met de voorwaarde dat het aangekruiste bedrag periodiek automatisch wordt afgeschreven. Deze afschrijving wordt zo spoedig mogelijk beëindigd na schriftelijke wederopzegging van uw kant.

Naam: dhr./mevr. ....

Adres: .....

Pcode: ..... Plaats: .....

Bank-/Girorekening: .....

HANDTEKENING:

Bon invullen en opsturen
naar Dep. Evangelisatie.
Antwoordnummer 2499,
3440 WB WOERDEN.